TRST, petek
26. septembra 1958
Leto XIV. . Št. 229 (4074)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 . Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 20 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 780, polletno 390, četrtletno 195 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-1., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Ministri so včeraj odgovarjali na interpelacije o Giuffrèjevem škandalu

Andreotti: Giuffrè ni kršil bančnih predpisov
Preti: Izgovarjal se je na «božjo previdnost»

General Rostagna ni hotel lani nadaljevati preiskave do kraja - Giuffrè bo moral plačati še dohodninski in dopolnilni davek ter zadevne globe poleg že določene globe 2 do 5 milijard lir - Med govori ministrov je prišlo do številnih incidentov

(Od našega dopisnika)

RIM, 25. — Današnja seja poslanske zbornice je bila zelo burna, kajti odgovarjali so na interpelacije in na vprašanja o aferi Giuffrè trije člani vlade: zakladni minister Andreotti, finančni minister Preti in podtajnik pri predsedstvu vlade Maxia. Vsi interpelanti pa so po izjavah poudarili, da z odgovori niso zadovoljni.

Najprej so obrazložili svoje interpelacije, pri čemer so obžalovali dejstvo, da je vlada sklenila odgovarjati šele potem, ko je bilo sklenjeno, da se ustanovi parlamentarna preiskovalna komisija in so hkrati kritizirali, da bo ta komisija lahko le omejeno delovala. Komunistični poslanec Caprara je omenil tudi trgovanje z ameriško moko, ki jo je prejela «Pontificia Opera di Assistenza». Pri tem je še posebej podčrtal, da vesti o tem trgovanju še niso bile dosiej zanikane. Dejal je, da je afera z ameriško moko tesno povezana z afero Giuffrè, kajti vse spada v klerikalne navade vladanja in sistem korupcije. «V italijanski republiki, ki se proglaša za pravno državo, cerkvene oblasti kršijo celo določbe kanonskega prava in izvajajo v praksi odeljuštvo in neomejeno špekulacijo,» je dejal Caprara. Poudaril je, da je potrebna parlamentarna preiskava, ki bo ugotovila, kje je nabiral Giuffrè potreben denar za svoje operacije. Med drugimi hipotezami je tudi ta, da se je vmešaval v škandalozno trgovanje, ki ga je izvajala POA, ki je uporabljala v drugačne namene del daril iz ZDA, namesto da bi jih dala na razpolago v dobrodelne namene. Tudi to trgovanje so vršili predstavniki vatikanskih krogov, ki so odlično razdelili naloge in tako dokazali ucinkovitost in skladnost pri delu, ki ga ne moremo opaziti pri ministrih italijanske države. Resnično je zelo čudno, da so za afero Giuffrè vedeli vsi ministri razen Andreottija kot pravi spočetja vlade od 30. avgusta t. l. Na žalost smo v Italiji priča sistematičnemu kršenju zakonov in konkordata. Zato pa imamo duhovnika - tekača za časa volitev in duhovnika-navnatelja pri gradnji šol in duhovnika - bankirja ter duhovnika — ki nameša ljudi. Pri teh besedah so se čuli glasovi nekaterih demokristjanov, da «imamo tudi dobrodelne duhovnike».

Nato je monarhist Degli Occhi obtožil vlado, da trpi na obcutku manjvrednosti v odnosu do svojih «slabih tovarišev».

Socialist Cattani je vprašal finančnega ministra, kakšne rezultate je imela preiskava, ki jo je vodil, kaj je po sredi, da so tako huda dejanja ostala tako dolgo skrita, kakšno odgovornost ima duhovništvo in katoliške organizacije. Končno je vprašal, kakšne ukrepe bo podvzel finančni minister glede vseh krivcev. Giuffrèja se ne more primerjati s Stawiskyjem in z znanim Cippicom. Giuffrèjeva osebnost je taka, kakršno je ustvarilo posebno okolje, v katerem je deloval in kjer je imel podporo cerkvenih dostojanstvenikov. Nihče noče izkoreniniti cerkve, ki ima trdne zgodovinske, kulturne in gospodarske korenine, če se rama ne izkorenini iz vesti vernikov. Cattani je nato poudaril potrebo učinkovite drzavne in finančne kontrole nad gospodarsko aktivnostjo duhovništva samega, ki se ga ne sme pustiti, da svobodno dela kar hoče izven državnih zakonov.

Republikanec Macrelli je poudaril stališče svoje stranke glede preiskave, da ne sme biti pri tem nobene politične špekulacije, toda tudi nobene omejitve.

Nato je zacel s svojim odgovorom zakladni minister Andreotti. Enostavno je zanikal, da bi bilo Giuffrèjevo delovanje tako, da bi bil z njim prekršil obstoječe veljavne predpise o bančnem poslovanju. Govoril je okrog pol ure. Citiral je zakon o bankah iz leta 1936, ki določa, da je bančno delovanje nedovoljeno, kadar gre za zbiranje prihrankov in za dajanje kreditov hkrati. Giuffrè pa se je ukvarjal z zbiranjem prihrankov, tako da s tem ni prekršil bančnih predpisov. Ko je «Banca d'Italia» prejela pritožbe raznih bank, da jih je Giuffrèjevo delovanje oškodovalo, se je takoj začelo s preiskavami, da bi zbrali dokaze morebitne nedovoljene aktivnosti Giuffrèja, dokaze, ki jih niso mogli najti. Vloge v bankah, ki delujejo v Emilii in Romagni, pa so v zadnjih letih narašcale ter so se povečale za več kot 100 odstotkov. Končno je Andreotti zanikal, ali pa špekulacij z inozemsko valuto v Giuffrèjevem poslovanju. Pri tem je navedel mnenja nekaterih strokovnjakov, čeprav dopušča, da tudi sodišče lahko izreče o tem svoje mnenje. Na kratko rečeno: za bivšega finančnega in sedanjega zakladnega ministra afera Giuffré sploh ne obstaja.

Za Andreottijem je govoril finančni minister Preti. Iz njegovega govora izhaja, da je slika afere povsem drugačna, kot jo je prikazal Andreotti, čeprav je tudi Preti hotel omejiti obseg škandala. Preti je dejal, da se je Giuffrèjevo delovanje začelo leta 1950, toda šele čez pet let je postalo bolj znano. Ko so začele prihajati ovadbe, da plačuje Giuffrè zelo visoke obresti, ki so segale tudi do sto odstotkov, je finančna straža uvedla prvo preiskavo. To se je zgodilo šele 25. marca 1957. Pri tej preiskavi so našli trinajst inozemskih cigaret v zavojčku za dvajset cigaret in zavojček 25 gramov inozemskega tobaka ter tri avtomatične vžigalnike brez žiga. Giuffrè je moral za vse to plačati globo.

Ko je Preti vse to lepo povedal, je v dvorani na Montecitoriu zavladalo nepopisno veselje, ki je trajalo več minut. Preti je potrpežljivo počakal, da so se poslanci umirili in šele nato nadaljeval s svojim odgovorom na interpelacije. Dejal je, da so ob priliki te preiskave našli tudi ogromen kup spisov o Giuffrèjevih finančnih operacijah. Tako so ugotovili več kršitev davčnih predpisov o kolkih v znesku 281.000 lir, za kar bi moral «božji bankir» plačati 14 do 28 milijonov lir globe. Ko so proučili vse te spise, so še ugotovili, da je Giuffrè samo leta 1956 plačal za obresti okrog 679 milijonov lir. Ko so ga vprašali, kako je to mogoče, je Giuffrè izjavil, da je on upravitelj raznih cerkvenih ustanov in da plačani zneski ne predstavljajo obresti, temveč le podpore in darove. Ko so ga pozvali, naj pojasni, kako si nabavlja sredstva za take darove je Giuffrè enostavno izjavil, da je to «*čudež božje previdnosti*», da je prejemal darove od raznih političnih voditeljev in industrijcev, ki so rajši pošiljali denar naravnost njemu namesto duhovnikom, češ da so duhovniki «zainteresirani ljudje, ki so daleč od krščanskega usmiljenja». «Kot vidite,» je dejal minister Preti, «je bil Giuffrè tudi antiklerikalec.» Vendar pa je preiskava Giuffreja začela skrbeti, tako da je 26. marca 1957 obiskal tedanjega poveljnika finančnih straž generala Rostagna neki menih, ki je generalu obrazložil velike «zasluge» Giuffreja. Toda general tega ni sporocil tedanjemu finančnemu ministru Andreottiju, temveč je le uvedel postopek za izterjatev globe zaradi kršitve predpisov o kolkovanju. Tako je Giuffrè plačal samo 281.000 lir za kolke poleg dveh milijonov znižane globe.

Giuffrè je finansiral gradnjo raznih cerkvenih stavb, ki so bile v vojni poškodovane — v znesku treh milijard in pol lir. Toda Giuffrè ni financiral samo gradnje teh stavb, temveč mnogo več, tako da se je govorilo o 20 milijardah lir. Sam je priznal, da je za vsa ta dela moral nabavljati denar za zelo visoke obresti. Kolikor se je moglo ugotoviti, znaša sedaj njegov dolg več milijard, ki so jih nabrali po večini njegovi sodelavci, med katerimi je šest župnikov. Sam Giuffrè je izjavil, da mu je finančna intendanca naložila 5 milijard globe. Na podlagi dosedanjih preiskav bodo pristojne finančne intendance določile še globe za neplačani komplementarni davek in dohodninski davek (RM — «ricchezza mobile»). Novi general Fornara, je dejal Preti, pa ni bil obveščen o aferi, ker jo je spravil njegov predrik v arhiv. Preti je tudi zanikal, da bi bil Giuffrè povezan z rimsko družbo ACOFI ter da ni bilo nobenega «rimskega centra», ki bi koordiniral vse to početje.

Nato je govoril podtajnik Maxia o tem, kako je postal Giuffrè «commendatore». Predlagal ga je bil tedanji podtajnik Manzini, glavni urednik časopisa «Avvenire d'Italia», ker mu je Giuffrè daroval milijon lir. V predlogu je bilo rečeno tudi, da Giuffrè «kaže za demokratično ureditev ugodna čustva». Seveda so si posebno levičarski poslanci pri tem pošteno privoščili poslanca Manzinija s sarkastičnimi pripombami. Maxia je dejal nato, da ni nobene povezave med Giuffrèjevim delovanjem in trgovanjem «Pontificia Opera di Assistenza».

Med govori predstavnikov vlade je prišlo do številnih incidentov. Andreottija so preklinjali zlasti levičarji, socialdemokratskega ministra Pretija pa monarhisti in fašisti, toda tudi neki demokristjanski desničar je med Pretijevim govorom izzval incident. Najhuje pa je bilo medtem, ko je svoje poročilo bral Maxia.

Jutri se bo sestala finančna poslanska komisija, ki bo razpravljala o predlogu za ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije. Sele ta komisija bo ugotovila, ali je 1. Giuffrè kršil predpise o bankah, 2. ali je resnica, da Giuffrè ni povezan z ACOFI kjer ima glavno besedo predsednik italijanske mladine Katoliške akcije in 3. ali je bil povezan s papeževo POA in s trgovanjem z ameriško darovano moko.

A. P.

Do 17. oktobra evakuacija čet iz Libanona

BEJRUT, 25. — Predsednik libanonske republike Šehab je sklical novo vlado, ki ji predseduje Rašid Kerami. Razpravljali so o ukrepih proti nasilju falangistov v Bejrutu. Sicer je bil že od včeraj v mestu samo en sam incident. Saeb Salam je dejal, da je svojim ljudem ukazal, naj ne nosijo več orožja. Po ustoličenju novega predsednika ter sestavi nove vlade je pričakovati vzpostavitev zakonitosti in reda, je dodal.

Ministrski predsednik Kerami je dopoldne obiskal predsednika republike in maronitskega patriarha. Popoldne sta pa ameriški veleposlanik ter poveljnik ameriških sil v Libanonu razpravljala s predsednikom Šehabom o dokončni evakuaciji ameriških čet iz Libanona. Govori se, da bo evakuacija zaključena do 17. oktobra.

Nadaljevanje kitajsko-ameriških razgovorov v Varšavi

Krišna Menon posreduje v OZN za razgovore na višji stopnji

Prizadeva si, da bi pripravil sestanek med Dullesom in Čuenlajem - Dulles ponavlja nepopustljivo stališče ZDA - Ameriški senator Morse obtožuje Eisenhowerja, da ravna protiustavno v zvezi s formoško krizo

WASHINGTON, 25. — Predstavnik ameriškega državnega departmaja je izjavil, da izjava o ameriški politiki na Daljnem vzhodu, ki jo državni departma pripravlja, verjetno ne bo objavljena ta teden.

Ameriški državni tajnik Dulles, ki je nocoj govoril na enajsti gospodarski konferenci o Daljnem vzhodu, je izjavil, da ZDA vedno upajo, da se bo spor okoli Formoze mirno uredil, in da bo ta sporazum «razumno» v skladu «s tem, kar narekuje položaj».

Dulles je ponovil, da ZDA ne mislijo «popustiti pred oboroženo silo». Dodal pa je, da bi ameriško stališče lahko postalo manj nepopustljivo v primeru sporazuma, ki ne bi pomenil «kapitulacijo pred silo» in ki bi iz sedanjega položaja v Formoski ožini «eliminiral vse, kar bi lahko veljalo za izzivalno».

Izrekel je tudi prepričanje, da bi Sovjetska zveza, če bi hotela, lahko omogočila mirno rešitev vprašanj Daljnega vzhoda.

Dalje je Dulles ponovil, da se Kitajska ne sme sprejeti v OZN, ker da bi to dosegla «s silo orožja». Prav tako se je izrekel proti priznanju pekinške vlade, češ da bi to bilo «nepreverjdno dejanje», ki da bi povečalo nagnjenost Pekinga, da izvaja sovražno politiko proti ZDA.

Dulles je tudi predlagal, naj sedanja prepoved izvoza na Kitajsko ostane v celoti v veljavi, ker je ameriška vlada prepričana, da si hoče Kitajska ustvariti vojni stroj, ki naj bi ga uporabljala proti ZDA.

V Londonu so danes uradno sporocili, da je kitajska vlada izročila 21. septembra britanskemu odpravniku poslov v Pekingu spomenico v zvezi s formoško krizo. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, ponavlja kitajska vlada svoje stališče, ki ga je že večkrat obrazložila. Zvedelo se je, da je kitajska vlada izročila podobne spomenice tudi drugim diplomatskim predstavnikom, ki so akreditirani v Pekingu. Spomenica izročena britanski vladi, ne zahteva odgovora. V poučenih krogih v Londonu pa izjavljajo, da bo angleška vlada morda posredovala pri kitajski vladi. Za tako posredovanje naj bi izkoristila priložnost, ki se ji nudi v zvezi z omenjeno spomenico. Toda glede tega niso še nič sklenili.

V Varšavi sta se ameriški in kitajski poslanik danes ponovno sestala. Njun sestanek je trajal 1 uro in 45 minut. Ponovno se bosta sestala v torek zjutraj.

Varšavski dopisnik agencije «Nova Kitajska» piše v zvezi s temi razgovori: «Svetovno javno mnenje goji veliko upanje v zvezi z varšavskimi razgovori in želi, da bi pripeljali do zmanjšanja napetosti na Daljnem vzhodu. Vendar pa vse kaže, da se bodo ZDA posluževale teh razgovorov, da zakrijejo večanje svojih vojaških priprav proti Kitajski.»

Kakor sporoča dopisnik «New York Timesa», vsebuje kitajska spomenica, ki so jo izročili raznim diplomatskim predstavnistvom, tudi zahtevo, naj ZDA zapustijo Formozo in Formoško ožino.

V krogih OZN v New Yorku pa se govori, da se Indija in nekatere druge nevtralne države aktivno pripravljajo, da bi dosegle razgovore med ZDA in Kitajsko na visoki ravni. Indijski obrambni minister Krisna Menon, ki vodi indijsko delegacijo v OZN, se je o tem baje že razgovarjal z nekaterimi diplomati. Včeraj se je Krišna Menon sestal z angleškim zunanjim ministrom. Indijski minister daje veliko važnost vplivu Selwyna Lloyda na Dullesa, ki bo od danes ostal v New Yorku dva dni.

Domnevajo, da bi želel Menon pripraviti sestanek med Dullesom in Cuenlajem. Meni namreč, da ni mogoče nobena stvarna rešitev krize, ce se ne sestanejo višji predstavniki od poslanikov. Sedez razgovorov med Dullesom in Cuenlajem bi lahko bila Ženeva. Vse kaže, da Angleži niso preveč navduseni nad to indijsko pobudo. Vendar pa bi se utegnilo to stališče spremeniti, ce se ameriški in kitajski poslanik v Varšavi ne bi mogla sporazumeti. Nekateri zatrjujejo, da Dulles ne bi nasprotoval sestanku s Cuenlajem, čeprav bi bilo laže sporazumeti se za prejšnji sestanek na nizji stopnji. V tem primeru bi se razgovorov udeležil ameriški državni podtajnik Murphy.

V poučenih krogih trdijo, da je Krisna Menon pokazal ameriški delegaciji v OZN prepis spomenice, ki jo je Cuenlaj poslal indijski vladi. Baje vprasuje Cuenlaj za nasvet, kako naj bi prišlo do rešitve sedanje krize. Dalje poudarja Cuenlaj zvestobo načelom miroljubne koeksistence, pri tem pa poudarja nevarnost ameriške podpore Čangkajšku. V istih krogih trdijo, da spomenica ni sestavljena v ostrem tonu ter da poudarja iskanje mirne rešitve.

Ameriški demokratični senator Morse je sinoči po kanadskem radiu obtožil Eisenhowerja, da ravna protiustavno v zvezi s formosko krizo, ter je zahteval takojšnje sklicanje izrednega zasedanja kongresa. Na koncu je senator izjavil, da bodo ZDA pred zgodovino veljale za napadalca v Formoški ožini, če bodo še dalje podpirale Čangkajška v zvezi s Kvemojem.

Agencija «Nova Kitajska» javlja, da je kitajsko zunanje ministrstvo objavilo kratko izjavo, ki predstavlja «trinajsto resno opozorilo» ameriški vladi zaradi kršitve kitajskih teritorialnih voda in kitajskega zračnega prostora.

Agencija javlja tudi, da je kitajsko topništvo poškodovalo dve Čangkajškovi prevozni letali, ki sta leteli nad Kvemojem, da bi spustili oskrbo za tamkajšnjo vojsko. Agencija dodaja, da je bilo poškodovano tudi eno Čangkajškovo letalo nad pokrajino Fukjen.

Iz Tajpeha pa poročajo, da je Čangkajškovim letalom preteklo noč uspelo spustiti živež na Kvemoj. Pomočnik vojaškega poveljnika na tem otoku je izjavil, da se je oskrbovanje otoka izboljšalo, vendar pa so morali že načeti rezerve.

Čuenlaj bo povabljen v New York na razgovore z zunanjimi ministri?

Med splošno razpravo v skupščini je S. Lloyd zagovarjal ameriško politiko - De Murville poudarja, da je treba določiti meje vojaških obveznosti, ki lahko imajo nevarne posledice

NEW YORK, 25. — Pri današnjem nadaljevanju splošne razprave v skupščini OZN so med drugimi govorili angleški in francoski zunanji minister ter voditelj italijanske delegacije Piccioni.

Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd je izjavil, da bi se morala sestati vsa mednarodna skupnost in vztrajati, naj se formoška kriza ne resi s silo. «Upamo zato, je dodal, da bo takoj prenehala vojaška akcija, in da se bodo varšavski razgovori zadovoljivo končali. Upamo, da bo uporabljanje sile prenehalo in da bodo tudi kitajske nacionalistične oblasti prenehale z vojaško dejavnostjo.»

V zvezi z nedavnimi izjavami predsednika Eisenhowerja in državnega tajnika Dullesa je Lloyd izjavil: «Mi cenimo spravljivo stališče ameriške vlade.» Angleški minister je dodal, da Velika Britanija obsoja «ostre in izzivalne besede, ki jih v zvezi s tem uporabljajo predstavniki LR Kitajske in SZ».

Zatem je Lloyd hvalil «ameriško politiko v zadnjih 10 letih in trdil, da se nekaj takega ne more reči o politiki «tistih, ki sedaj govorijo o ameriškem napadu na Daljnem vzhodu».

V zvezi s Srednjim vzhodom je Lloyd izjavil, da Velika Britanija «iskreno želi, da bi bilo mogoče čim hitreje umakniti angleške čete iz Jordanije». Dodal je tudi, da Anglija želi, da bi se pomirjenje, ki ga omenja arabska resolucija, «naglo spremenilo v dejansko pomirjenje». Dejal je, da je treba «še mnogo napraviti», ter da je «Jordanija sedaj oblegana država», ker «se redne gospodarske in trgovinske poti po Siriji in Libanonu niso odprle».

V zvezi s predlogom za ustanovitev stalnih policijskih sil OZN je minister izjavil, da osebno meni, da taka ideja ni izvedljiva. V zvezi s tem bi bili povezani veliki stroški in tudi organiziranje bi predstavljalo nepremostljive težave. Po njegovem mnenju bi bilo laže, ce bi poedine države imele stalno na razpolago osebje, ki bi ga lahko takoj uporabili v primeru potrebe; poleg tega naj bi tajniku OZN poverili nalogo, da pripravi vnaprej načrte za rešitev vprasanj, ki bi utegnila nastati, ce bi sklenili ustanoviti policijske sile v specifične namene.

Glede razorožitve je Lloyd izjavil, da bodo ZDA in Velika Britanija napravile vse mogoče, da bi razgovori o prekinitvi jedrskih poizkusov, ki se bodo začeli 31. oktobra v Ženevi, imeli uspeh.

Angleški zunanji minister Lloyd se je danes razgovarjal z Dullesom. Po tem razgovoru se je razširila govorica, da se je povečala možnost, da bo kitajski ministrski predsednik Čuenlaj povabljen v New York na razgovore z Dullesom, Lloydom, De Murvillom in Gromikom. Trdijo, da bi sestanek utegnil biti novembra.

Predstavnik sovjetske delegacije Harlamov pa je sklical posebno tiskovno konferenco, na kateri je izjavil, da Gromiko in Lloyd nista predvčerajšnjim govorila o možnosti konference zunanjih ministrov v zvezi z Daljnim vzhodom.

Voditelj italijanske delegacije Piccioni je izjavil, da bo italijanska delegacija v pristojnem sedežu sporočila sklep vlade, da znatno poveča svoj prispevek k letnemu programu za tehnično pomoč in k posebnemu skladu za nezadostno razvite države.

Italijanska vlada je z naklonjenostjo proučila možnost, da v čim večji meri sodeluje pri mednarodni pomoči v okviru gospodarske organizacije za Srednji vzhod, o kateri se je razpravljalo med izrednim zasedanjem skupščine OZN. Izjavil je tudi, da bi morali resno proučiti zamisel o ustanovitvi stalnih sil OZN.

Piccioni je dalje izjavil, da namerava Italija sodelovati pri diskusiji o jedrskih vprašanjih, o razorožitvi in o uporabljanju vesoljstva v miroljubne namene. Kar se tiče razorožitve, je obtoževal sovjetsko vlado «obstrukcije».

Francoski zunanji minister Couve De Murville je v svojem govoru obravnaval štiri vprašanja: 1. Srednji vzhod. 2. Daljni vzhod. 3. Razorožitev. 4. Gospodarska pomoč nezadostno razvitim državam.

1. Srednji vzhod: De Murville je izjavil, da se mu zdi da je kriza sedaj v relativno stabilni fazi.

2. Daljni vzhod: «Francija, je izjavil minister, je povsem prosta pri svojem ocenjevanju sedanjih dogodkov in njena edina zaskrbljenost je, naj se določi meja vojaškim obvezností, ki bi utegnile imeti hude posledice.»

3. Razorožitev: De Murville je izjavil, da so se možnosti konference na najvišji stopnji oddaljile zaradi ostrega nesporazuma glede smotrov, ki naj se dosežejo.

Kar se tiče znižanja vojaških proračunov, je minister izjavil, da je to znižanje samo na sebi upravičeno, toda s tem nastajajo vprašanja nadzorstva, kar terja razpravo o celotnem vprašanju. O tem lahko razpravlja samo organizmom, kakršen je razorožitveni pododbor OZN.

Kar se tiče področij, ki bi bila podvržena posebnemu nadzorstvu, ali kjer bi se oborožitev zmanjšala, nima Francija «nobenega načelnega ugovora». «Toda potrebno je proučevanje kot sestavnega dela celotnega načrta ter v skladu s potrebo razorožitve in ne tako, da bi z razorožitvenega stališča prejudicirali pravo politično rešitev.»

Francija bo rada prispevala k nadzorstvu proti nenadnim napadom. Glede ukinitve jedrskih poizkusov je De Murville omenil ugotovitve ženevske konference in je pripomnil, da bi Francija podpisala tak sporazum, ki bi določal poleg prekinitve poizkusov tudi prenehanje izdelovanja jedrskega orožja in postopno ukinitev zalog. «Prepoved poizkusov bi imela samo zelo omejen učinek, ker bi se prepovedalo izdelovanje atomskih bomb tistim državam, ki jih sedaj nimajo, medtem ko neka velika država, ki ni v naši organizaciji, ni nikoli pokazala namena, da se misli temu odpovedati».

Na popoldanski seji je avstralski zunanji minister Casey poudaril, da kitajski obalni otoki ne smejo sami na sebi biti «casus belli».

Kanadski zunanji minister Smith je izjavil, da bi moral o formoškem sporu razpravljati Varnostni svet, ce varšavski razgovori ne bi imeli uspeha.

Smith je dalje opozoril velike države, da OZN ni bila ustanovljena zato, da se velikim državam dovoli njih politika hegemonije, ter je dodal, da se manjše države «ne bodo zadovoljile z vlogo figure v hladni vojni».

Gerhardsen prispel v Beograd

Posebna vloga Albanije v gonji proti FLRJ - Vlada SZ je spremenila svoj sklep o dobavi pšenice

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 25. — Predsednik norveške vlade Gerhardsen je danes ob prihodu v Jugoslavijo izrazil upanje, da bo njegov obisk prispeval k okrepitvi stikov med Norveško in Jugoslavijo. «Jugoslavija je daleč od Norveške, poleg tega ima drugačno politično in družbeno strukturo, je poudaril Gerhardsen, toda kljub temu čutim, da smo v mnogočem zelo blizu drug drugemu. Pri nas obstajata iskreno spoštovanje in simpatije do jugoslovanskega ljudstva, do njegove odločnosti in vere v sebe.» Gerhardsen je izrazil prepričanje v pozitivnost osebnih stikov in svoje zadovoljstvo da se bo srečal in razgovarjal s predsednikom Titom in drugimi jugoslovanskimi voditelji, in se seznanil z Jugoslavijo.

Predsednika norveške vlade, ki je prispel s posebnim letalom skupno s soprogo in visokimi funkcionarji predsedništva vlade in zunanjega ministrstva Andersenom in Algardom ter predsednikom Zveze novinarjev Cristensenom, so na zemunskem letališču pozdravili Kardelj s soprogo, zastopniki zvezne skupščine, državnega tajništva za zunanje zadeve, ljudskega odbora Beograda, zastopniki JLA in generalni tajnik predsednika republike Leo Mates, zastopniki norveškega veleposlaništva in ostalih skandinavskih držav. Po pozdravu z visokimi jugoslovanskimi funkcionarji se je visoki gost v spremstvu Edvarda Kardelja odpeljal v dvor na Dedinje, kjer bo njegova rezidenca med njegovim dvodnevnim bivanjem v Beogradu. Jutri se bodo začeli uradni jugoslovansko-norveški razgovori o vprašanjih splošnega interesa in o medsebojnih odnosih. Gerhardsena bo sprejel tudi predsednik republike Tito.

V dosedanji gonji proti Jugoslaviji ima Albanija posebno vlogo. «Za to so določeni razlogi,» ugotavlja današnja 'Borba' in dodaja: «Med temi razlogi je režim Envera Hodže, ki po svoji naravi sovraži vse, kar je stvarno, socialistično, človeško in demokratično. Hodža pojmuje socializem kot kako zakonsko zvezo med stalinizmom in fevdalizmom in se krčevito upira vsemu naprednemu stremljenju v socialističnem svetu. Zato je temu režimu v sedanji gonji določena vloga diskreditiranja mednarodnega ugleda Jugoslavije, posebno pa v mednarodnem delavskem gibanju. Organizatorji gonje računajo namreč,» ugotavlja današnja 'Borba', «da so izmišljotine Envera Hodže najbolj prepričljive, ker prihajajo od male države, sosede Jugoslavije. Moskovska «Izvestja» so namreč 24. septembra posvetile posebno številko Albaniji da bi na ta način omogočila najširšo publiciteto fantastičnim izmišljotinam Envera Hodže in ostalih albanskih voditeljev, ki med drugim trdijo, da skuša Jugoslavija skupno z angloameriškimi imperialisti uničiti albansko ljudsko oblast, in podobno.

«Toda,» zaključuje „Borba", «vsi poskusi, da se diskreditira in kompromitira Jugoslavija, so jalovi, kajti nobene izmišljotine, ne glede na to ali prihajajo iz male ali velike države, ne morejo spremeniti stvarnega stanja. Laž je laž ne glede na to, ali prihaja iz velike ali male države.»

Medtem ko se protijugoslovanska gonja nadaljuje je, kot kaže, sovjetska vlada verjetno v želji, da popravi slab vtis, ki ga je napravila z neizpolnitvijo gospodarskih sporazumov kot sredstvom pritiska na Jugoslavijo, spremenila svoj prvotni sklep o dobavi pšenice Jugoslaviji. Po vesteh iz sovjetskega veleposlništva je trgovinsko zastopstvo obvestilo danes odgovorne jugoslovanske činitelje da je dve sto tisoč ton pšenice, ki jo je Sovjetska zveza dolžna dobaviti Jugoslaviji na podlagi rednega trgovinskega sporazuma, pripravljenih za odpošiljatev.

Po poročilih pekinških listov, ki jih ponatiskujejo danasnji beograjski časopisi je podpredsednik CK KP Kitajske Liu Sao Či med obiskom pokrajine Honan opozoril na nekatere osnovne pogoje «za prehod kitajske družbe v komunizem». Med temi najvažnejšimi pogoji so: «obvezno tekmovanje», nato «podpiranje in pravilno upravljanje z javnimi menzami, z otroškimi vrtci, ljudskimi krojaškimi delavnicami in drugimi državnimi ustanovami» in še «povečana tehnična stopnja prebivalstva». Liu Sao Či je nadalje poudaril, da je potrebno uvesti sistem plačanja delavcev v tovarni tudi v naravi, tako da bi delavci konec meseca dobili «nekaj juarnov tudi v gotovem denarju». Govor podpredsednika CK KP Kitajske o pogojih za prehod v komunizem je v skladu s splošno linijo in stališčem CK KP Kitajske, da je sedanje množino gibanje po ustanovitvi ljudskih komun istočasno napor, da se sodkrijejo praktična pota prehoda v komunizem».

B. B.

FLN uradno poziva Alžirce naj bojkotirajo referendum

Francozi bodo začeli že danes referendum v nekaterih krajih Alžirije - Spopadi v Clermont Ferrandu - Napadi desničarjev na sedeže KP Francije

PARIZ, 25. — Predsedstvo vlade javlja, da bo general De Gaulle obiskal Alžir 2. oktobra. Med povratkom se bo 4. oktobra ustavil na Korziki in zatem bo obiskal še Marseille.

V zvezi z nedeljskim referendumom o novi ustavi so v francoskih uradnih krogih prepričani, da bosta za ustavo glasovali dve tretjini volivcev. Večina opazovalcev pa meni, da bo De Gaulle dobil večino okoli 60 odstotkov glasov.

Pariški list «France Soir» objavlja rezultate ankete francoskega zavoda o javnem mnenju. Na vprašanje: «Ali zaupate v vlado generala De Gaulla, da država dobi novo ustavo?», je 34 odst. vprašanih odgovorilo: «Veliko zaupanje», 38 odstotkov je odgovorilo: «Precej», 18 odstotkov «Nobenega zaupanja», 10 odstotkov pa je izjavilo, da nima nobenega mnenja o tem.

V Alžiriji se bo glasovanje začelo že jutri zjutraj. Toda do sedaj še niso sporočili krajev, v katerih bodo začeli glasovati, in to iz varnostnih razlogov. Alžirska narodnoosvobodilna fronta pa je danes objavila razglas, s katerim uradno poziva Alžirce, naj bojkotirajo referendum. Razglas poudarja, da se bo osvobodilna fronta uprla vsakemu glasovanju pod francoskim zakonom.

Za nedeljo pripravljajo po vsej Franciji, zlasti pa v Parizu, izredne varnostne ukrepe, pri katerih bo sodelovalo veliko število policistov in vojakov. Že sedaj so vsa javna poslopja in policijsko postaje zastražene. Policija nadzoruje tudi stanovanja vidnejših političnih osebnosti.

Nocoj išče policija pet avtomatičnih bomb, ki bi jih Alžirci lahko kjer koli vsak hip nastavili. Ugotovili so namreč, da so v «laboratorijih», ki jih je policija odkrila, izdelali pet takih bomb in jih odnesli. Eno so našli v torek na Eiffelovem stolpu.

V Clermont Ferrandu v osrednji Franciji so se danes spopadli pristaši nove ustave in njeni nasprotniki. Dve skupini z avtomobili sta se spopadli v središču mesta ter metali druga proti drugi steklenice polne bencina. Do manjših spopadov je prišlo tudi drugod.

Po včerajšnjem govoru ministra za informacije Soustelle so fašisti in skrajni desničarji dobili večji pogum in so začeli napadati sedeže komunistične stranke. Preteklo noč so vdrli v sedež komunistične stranke v Nici. Zažgali so poslopje in vse dokumentov. Požar so pozneje pogasili gasilci. Tudi v Versaillesu so danes neznanci vrgli v prostore komunističnega sedeža steklenice z bencinom. Požar je povzročil majhno škodo. Preteklo noč je v prostorih komunistične stranke v Rouenu eksplodirala bomba med sestankom članov. Ranjeni sta bili dve osebi, ki so ju pripeljali v bolnišnico. Tudi na pariškem področju Sevres so desničarski ekstremisti izvršili atentat na tamkajšnjo komunistično sekcijo. Škoda pa je bila neznatna.

Kakor je znano, so francoske vojaške oblasti nedavno razširile vest, da so «našle» 400 ubitih Alžircev, pokopanih v skupnem grobu in trdile, da so jih pobili alžirski borci. Toda takoj je bilo jasno, da so hoteli s tem prikriti eno od svojih številnih grozodejstev v Alžiriji. Saj je znano, da francoska vojska poživa cele vasi in pobija mirno prebivalstvo. Tudi glasilo tuniške stranke Neodestur «Al Amal» ter tuniški neodvisni list «Al Sabah» pripisujeta ta zločin francoskim četam.

«Francozi, piše «Al Amal», so se s pripisovanjem te odgovornosti voditelju upornikov Amirušu, lagali brez uspeha in jim ni uspelo prikriti resnice, ker pokol v Kabiliji je v vseh podrobnostih podoben drugim pokolom, ki so jih izvršile francoske čete v Alžiriji».

«Al Sabah» piše, da so pokol izvršile francoske čete, in dodaja, da je namen tega pokola vplivati na svetovno javno mnenje po razglasitvi alžirske republike in pred začetkom razprave o Alžiriji v OZN. Znano pa je, da so Alžirci zahtevali imenovanje posebne komisije OZN, ki naj izvede preiskavo v zvezi s tem pokolom.

Kakor javljajo iz Tokia, je tudi severnokorejska vlada priznala alžirsko republiko. V Tokiu sta dva alžirska delegata danes sporočila, da so ustanovili stalno alžirsko delegacijo v japonski prestolnici. Delegat Kjuane je izjavil, da sega alžirska meja na jugu do Cada, Sudana in Mavretanije in zajema vsa petrolejska ležišča v Sahari.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je izjavil, da ameriška vlada ne misli priznati alžirske vlade, češ da nima lastnosti, ki so potrebne za priznanje.

Grčija namiguje na odpoklic veleposlanikov in pozneje tudi še na svoj izstop iz NATO

Grška levičarska Demokratska zveza odklanja Makariosov predlog za Ciper kot nesprejemljiv ter obtožuje Karamanlisa hlapčevstva do NATO

ATENE, 25. — Iz grških diplomatskih virov se je izvedelo, da so Karamanlis in drugi grški voditelji prosili generalnega tajnika NATO H. Spaaka med njegovim kratkim obiskom v Atenah v torek, naj uporabi ves svoj vpliv, da se odloži začetek izvajanja britanskega načrta za Ciper. Med to odgoditvijo naj bi se obnovili razgovori v zvezi z Makariosovim predlogom, da se na Cipru uvede neodvisni režim v okviru Commonwealtha.

Karamanlis je Spaaku podčrtal hude posledice, ki bi jih tako za Ciper kot za NATO lahko imela enostranska uvedba britanskega načrta, če se London ne bi zmenil za grške ugovore

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 22,9, najnižja 15,9, zračni tlak 1016,1 pada, veter zahodnik 4 km na uro, vlaga 65 odst., morje mirno, temperatura morja 22,4 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 26. septembra Justina, Stojslava
Sonce vzide ob 5.56 in zatone ob 17.57. Dolžina dneva 12.01. Luna vzide ob 17.09 in zatone ob 4.25.
Jutri, SOBOTA, 27. septembra Damijan, Dalja

Volilni zborovanji NSZ v Križu in na Proseku

NSZ bo tudi v novem občinskem svetu branila interese delovnega ljudstva

Socialdemokrati že sedaj pripravljajo pot za bodoče sodelovanje z demokristjani in republikanci

Sinoči je bilo v Križu volilno zborovanje NSZ. Na trgu pred cerkvijo se je zbralo mnogo domačinov, katerim je spregovoril bivši občinski svetovalec in nosilec liste NSZ dr. Dekleva. Govornik je najprej ugotovil, da so ljudje siti volitev, da so naveličani obljub, ki jih tako radodarno sipajo govorniki v imenu svojih strank. Toda mi, je nadaljeval dr. Dekleva, ne bomo dosti obljubljali, kajti naš namen je samo ta, da nadaljujemo dosedanjo borbo, in sicer tako in še uspešneje kot doslej.

V občinskem svetu smo se doslej borili zato, da bi vsi delovni ljudje uživali svoje pravice, borili smo se za dvig življenjske ravni delovnega človeka, za izboljšanje kmetijstva oziroma olajšanje položaja našega kmeta ter se se posebno odločno postavili za to, da bi prebivalci slovenske narodnosti uživali svoje pravice. To našo borbo — je dejal dr. Dekleva — bomo nadaljevali z enako iskrenostjo in požrtvovalnostjo kot doslej, kolikor bo v naši moči.

Govornik je nato analiziral politiko KD, polno obljub, ki pa so ostale samo na papirju, ali pa so se izvajale v povsem nasprotni smeri. Tu je omenil predvsem mornarico, razpršitev visoko kvalificiranega tržaškega kadra in številna druga neresna gospodarska vprašanja ter pri tem še posebno poudaril nevarnost demontaže podjetij IRI, kar bi imelo hude posledice za več tisoč tržaških družin.

Dr. Dekleva je nato ugotovil stalen porast volivcev NSZ ne samo v tržaški občini temveč tudi v samem Križu. Pozval je Križane, naj nadaljujejo po tej poti, da se bo število volivcev še povečalo in je tudi nakazal smer: pristašem oziroma bivšim volivcem SDZ je treba predvsem obrazložiti Agnelettovo stališče v občinskem svetu, kjer je med drugim celo glasoval za občinski proračun, čeprav ni bilo v njem niti ene postavke v korist Slovencem in čeprav ni bila v njem upoštevana niti ena zahteva slovenskih predstavnikov.

Nadalje je ugotovil, da je nekaj tisoč Slovencev na poziv SDZ in SKS glasovalo pri zadnjih političnih volitvah za KD, ki ni nič storila za tržaškega delovnega človeka in ki dosledno ignorira obstoj in potrebe tržaških Slovencev. To pa je politika v škodo slovenskega prebivalstva, ki jo je treba v sedanjih volitvah jasno in glasno obsoditi.

Naše volivce pa je treba iskati tudi med indipendentisti. Pri tem je dr. Dekleva zlasti orisal stališče Tolloya, tako da je jasno, da kdor voli to skupino, voli preko Tolloya KD.

Če se Križani strinjajo, je zaključil svoj govor dr. Dekleva, z dosedanjo politiko NSZ, ki je stalno stremela za sodelovanjem med demokratičnimi in naprednimi strankami in skupinami, za akcijsko enotnostjo, za politiko enotnosti Slovencev ter za enotnostjo delovnega ljudstva sploh, potem je še bolj nujno, da 12. oktobra glasujejo v še večjem številu za NSZ.

Na Proseku pa je za Neodvisno socialistično zvezo govoril Drago Pahor, Proseškim volivcem je Pahor obrazložil borbo NSZ v okviru svetovne borbe za napredek in za zmago socializma, napore in prizadevanja za čimvečjo utrditev naprednih in socialističnih sil na našem področju, ki je prvi pogoj za rešitev gospodarskih, socialnih in narodnostnih vprašanj. Nato je volivcem povedal, zakaj je NSZ na nedavnih državnozborskih volitvah pozvala svoje volivce, naj glasujejo za levičarske kandidate.

Za občinske volitve pa se NSZ predstavlja volivcem z geslom, ki ga je vsa preteklа leta odločno branila. Občino tržaškemu delovnemu ljudstvu! Nato je opomnil volivce na prejšnji občinski svet, ki je lezel iz ene krize v drugo, kar je povzročilo imenovanje prefekturnega komisarja na občini. Blagodati te komisarske uprave je tov. Pahor prikazal v nekaj pomembnih številkah o zvišanju občinskih davkov in vseh Acegatovih tarif. Poleg tega je opozoril tudi na demokristjansko občinsko politiko, ki se ni nikoli zanimala za dejanske potrebe občanov in dejal, da morajo volivci na sedanjih volitvah glasovati proti Kršćanski demokraciji, da ne bo več gospodarila na občini. Pozval je volivce, naj zato glasujejo za kandidate NSZ, ki bodo tudi v novem občinskem svetu zagovarjali interese delovnega ljudstva in se borili za demokratizacijo občinske uprave.

V mestu in v okolici se nadaljujejo številna volilna zborovanja. Značilno je, da so mnoge stranke usmerile prvi del svoje volilne kampanje na predmestje ter na spodnjo in zgornjo okolico. Mestni trgi pa so še vedno zelo malo zasedeni, razen Trga Goldoni in Trga Garibaldi, kjer je že nekaj dni zaporedoma po več zborovanj na večer. Mnogo je tudi tako imenovanih letečih zborovanj po raznih ulicah in uličnih vogalih, kjer se govornik ustavi za kratek čas. Takšnih zborovanj imajo največ komunisti.

Tudi včeraj je imela KPI več letečih zborovanj, na katerih so govorniki obravnavali politična, gospodarska in upravna vprašanja mesta. Danes pa bodo govorili kar na dvanajstih krajih. Tudi socialdemokrati prirejajo več letečih zborovanj dnevno. Sinoči pa je za PSDI govoril na Trgu Goldoni Cesare, ki je polemiziral s fašisti in komunisti, liberalci in drugimi strankami. Samo o demokristjanih in o republikancih ni skoraj ničesar govoril. Iz volilnih govorov socialdemokratov je razvidno, da že sedaj pripravljajo pot za bodoče sodelovanje z demokristjani in republikanci v občinskem odboru. Sicer pa govorijo o sredinskolevičarski občinski politiki, ki naj bi jo podprli tudi socialisti. Toda demokristjani odločno odklanjajo posredno ali neposredno sodelovanje s PSI, kar se gotovo ne ujema z željami socialdemokratov.

Volilna zborovanja NSZ

USI-NSZ

Danes bo imela Neodvisna socialistična zveza naslednji volilni zborovanji:

Ob **19. uri na Trgu Garibaldi**, kjer bosta govorila bivša občinska svetovalca dr. Jože Dekleva in Bortolo Petronio; ob 20. uri pa **v Padričah**, kjer bo govoril kandidat za občinski svet inž. Jože Pečenko.

Iz vprašanj v pokrajinskem svetu

Odlaganje nafte v pristanišču povzroča veliko škodo ribičem

Pritožujejo se tudi kopalci zaradi umazane vode

Nedavno je bilo v pokrajinskem svetu postavljeno vprašanje glede umazane nafte, ki jo spuščajo ladje v vodah tržaškega pristanišča. To vprašanje je zelo resno in zanimu predvsem vso tržaško obalo, njene ribiče in vse turistične ustanove, saj je tržaški turizem najtesneje povezan z morskimi kopališči.

V zadnjih letih so obalne vode vedno bolj umazane z umazano nafto, ki povzroča največ škode domačim ribičem. Ta umazanija, ki jo spuščajo trgovske ladje v vodah pristanišča ali pa v neposredni bližini obale, okužuje morsko vodo in zelo škoduje ribam. Po nekaterih podatkih je imel en sam ribič v enem samem dnevu nad 100.000 lir škode, v zadnjih mesecih pa skupno okrog 400.000 lir škode zaradi okužene vode po umazani nafti. Poleg tega pa je umazana voda v poletnih mesecih povzročila veliko nezadovoljstvo med tujimi turisti, ki prihajajo na naše obale in zlasti med domačini, ki v poletnih vročih dneh iščejo v morju nekaj svežine. Dogaja se, da je na kilometre morske obale zamazane z umazano nafto in da so kopalci prisiljeni, da se kopajo v tej umazaniji, če se hočejo osvežiti.

O tej zadevi so bile že mnogokrat vložene pritožbe. Zdi se, da so oblasti svoj čas posredovale in da se je stanje tudi izboljšalo. Toda spoštovanje zadevnih predpisov popadjah, ki prihajajo v pristanišče, je trajalo le malo časa in se je stanje v zadnjih časih še poslabšalo.

Res je, da glede tega ni mogoče neposredno obtožiti nikogar, ker je težko dognati, katera ladja spušča umazano nafto v pristaniških in bližnjih obalnih vodah in katera na odprtem morju, kjer se umazanija hitro porazgubi. Dejstvo pa je, da povzroča umazana nafta veliko škodo ribičem in turizmu in da bi se morale pristojne pristaniške in druge oblasti zanimati, da se prepreči nadaljnje spuščanje umazane nafte v pristaniških in bližnjih obalnih vodah.

Nesreča delavca v pristanišču

Severina Bonettija iz Ulice Ghirlandaio so morali sprejeti s prognozo okrevanja v 10 ali 15 dneh na II. kirurškem oddelku, in to zaradi rane na čelu, prask in udarcev po rokah in hrbtu ter možganskega pretresa.

Bonetti je izjavil, da se je ponesrečil med delom v starem pristanišču, kjer je pomagal razkladati bale bombaža s tovornika. Nepričakovano pa je stopil z eno nogo v praznino in izgubil ravnotežje ter seveda padel z vozila. Žerjala je sunek vrgel s kolesa na tla, pri čemer se je ranil. Na srečo ne preveč in tako mu bo zadostovalo kakih 8 dni zdravljenja na opazovalnem oddelku.

Trčenje avta s kolesom

Valentin Žerjal iz Doline 249 je hotel včeraj zvečer domov s svojim kolesom in je že privozil do Domja, ko je prišlo med njim in naproti vozečim fiatom 500, ki ga je šofiral Marino Moro iz Ulice Revoltella, do karambola.

Sestanek odbora FILCEA

Odpovedali bodo pogodbo za uslužbence trgovin

Vrsta zahtev za izboljšanje delovnih in mezdnih pogojev

V sredo je bil na sedežu nove Delavske zbornice v Ul. Pondares sestanek izvršnega pokrajinskega odbora FILCEA (federacije delavcev, zaposlenih v trgovini), na katerem so bili prisotni tudi zaupniki posameznih kategorij in na katerem so razpravljali o pred. logih posebne komisije za obnovo kolektivne delovne pogodbe za zaposlene v privatnih in zadružnih trgovinah.

Po poročilu pokrajinskega tajnika in obširni diskusiji so sklenili:

1. Odpovedati kolektivno delovno pogodbo, ki velja za uslužbence privatnih trgovinskih podjetij.

2. Ugotoviti, da je nacionalna federacija odpovedala kolektivno pogodbo za delavce potrošnih zadrug, s čimer je zapadla tudi integrativna pokrajinska pogodba.

3. Predložiti obema trgovinskima sektorjema (privatnemu in zadružnemu) naslednje osnovne zahteve:

a) povečati je treba prejemke za delavce vseh kategorij v višini 15 odst. in izenačiti prejemke med moškimi in ženskami;

b) skrčiti urnik trgovin na sedem ur dnevno;

c) raztegniti nacionalno kolektivno delovno pogodbo od 28. junija 1958, pri čemer ostane v veljavi klavzula o «največjih ugodnostih» in torej ostanejo v veljavi eventualni boljši obstoječi pogoji;

č) povečati periodične dvoletne poviške od 2,5 odst. na 4 odst. za uslužbence in jih skrčiti od triletnega na dvoletni rok za delavce:

d) ne smejo se več vračunavati v počitnice eventualni prazniški dnevi (nedelje in prazniki);

e) priznati je treba določeni čas počitnic in kvoto odpravnine za zaposlene, ki so prestali preizkusno dobo;

f) ostale manjše zahteve bodo bolje formulirali v zvezi z raznimi pogodbenimi postavkami.

Na sestanku so sklenili, da bodo pozvali vse delavce in delavke prizadetih kategorij, da enotno podpro te zahteve, zato da dosežejo bistveno izboljšanje pogojev.

Danes skupščina uslužbencev DZ

Danes ob 20. uri bo na sedežu v Ul. Pondares skupščina delavcev in uslužbencev Delavskih zadrug. Skupščina je enotna in jo sklicujeta obe sindikalni organizaciji v soglasju z notranjo komisijo in bodo na njej razpravljali o zadnjih kršitvah kolektivnih pogodb po direkciji Delavskih zadrug in o ukrepih, ki jih bodo izvedli delavci, da se stanje izpremeni.

Vsak po svoje?

Didaktično ravnateljstvo v Nabrežini je sporočilo, da bo vpisovanje v šole devinsko-nabrežinske in zgoniške občine od 23. do 30. septembra. Vest je med šolniki vzbudila nemalo začudenja, saj je znano, da je šolsko skrbništvo določilo, da se morajo vpisovanja zaključiti do 25. septembra. Solniki se vprašujejo, ali ne bi potemtakem lahko vsako ravnateljstvo določilo svoje datume vpisovanja kajti če velja izjema za eno, tedaj bi lahko veljala tudi za druga ravnateljstva.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Obvestilo obrtnikom

Vzajemna pokrajinska bolniška blagajna obrtnikov v Ul. Geppa 2 sporoča, da je urnik uradov za občinstvo naslednji: zdravniška ordinacija za obrtnike, ki potrebujejo pomoč specialistov ali pa zdravljenje v bolnišnici od 8.30 do 10.30; upravne zadeve za obrtnike, ki potrebujejo upravne informacije, ki hočejo prevzeti izkaznice itd. od 8.30 do 12. ure.

GLEDALIŠČA

KONCERT V AVDITORIJU

V Pasaži Protti se nadaljuje prodaja vstopnic za drugi koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra pod vodstvom Alberta Zedde in ob udeležbi violinista Uta Ughija, ki bo danes ob 21. uri v Avditoriju. Na sporedu so skladbe Schuberta, Beethovna, Confalonierija in Mendelssohna.

RADIO

PETEK, 26. septembra 1958

RADIO TRST A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in... Življenja in usode: «Husein, jordanski kralj»; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Parada lahkih orkestrov; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Velika dela slavnih mojstrov; 18.40 Polke Johanna Straussa; 18.55 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane; 19.15 Znanost in tehnika: «Nekaj o stereofonskih ploščah»; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Iz operne sveta; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.20 Poje Maurice Chevalier; 21.30 Scarlattijeve sonate v izvedbi klavičembalista Ruggera Gerlina; 21.45 Lahka glasba; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekel, 23. spev; v prevodu dr. Alojzija Gradnika — razlaga dr. Janko Jež; 22.20 Orkester Norrie Paramor; 22.50 Robert Schumann: Španske pesmi za štiri glasove in klavir; 23.30 Glasba za lahko noč.

RADIO TRST

11.30 Luciano Zuccheri s svojo kitaro; 12.10 Igra orkester Piero Rizza; 14.30 Tretja stran; 17.30 Nastopa Franco Russo s svojim ansamblom; 18.15 Spored na ploščah; 19.00 Igra ansambel Franco Vallisneri; 19.20 Koncert sopranistke Ondine Ote, pri klavirju Silvia D'Andrea Romanelli; 21.00 Simfonični koncert.

II. PROGRAM

9.30 Venec popevk; 14.30 Oddaja o modi; 15.15 Nastop orkestrov; 16.00 Tretja stran; 17.00 Orkestra Fragna in Trovajoli s solisti; 20.30 Glasbeni variete; 22.00 Plesna glasba

RADIO KOPER

Poročila v slov.: 7.00, 7.30 13.30, 19.00.

Poročila v ital.: 6.30, 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

5.00-6.15 in 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00. 12.00 Prenos RL; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Popoldanske melodije; 14.30 Gospodarska oddaja: «Magnetofonski posnetek z ing. Sršenom o gradbeništvu»; 14.40 Popularne skladbe; 15.20 Zadovoljni Kranjci; 15.40-17.00 Prenos RL; 17.00 Igra orkester Jerry Fielding; 17.25 Od melodije do melodije; 19.30-22.15 Prenos RL.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.

8.05 Francoske pesmi; 8.30 Variete na valu 327,1 m; 9.30 Richard Yardumian: Armenska suita; 9.45 «Za veselo srce in urne pete»; 10.10 Edith Farnadi igra skladbe Franza Liszta; 10.30 Od tod in tam; 11.00 Za dom in družino; 11.40 Odlomki iz oper in baletov; 12.00 Po domače; 12.15 Kmetijski nasveti; 12.25 Klavir v ritmu; 12.40 Slovenske narodne in umetne pesmi pojo solisti, ansambli in zbori; 13.30 Popularne orkestralne melodije; 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo: Zlate oranže; 14.35 S popevkami po Evropi; 15.40 Iz svetovne književnosti — Ana Kowalska: Nevihta; 16.00 Koncert ob štirih; 17.10 Ritmi Latinske Amerike; 17.30 Tuji gostje s plesnim orkestrom Radia Ljubljana; 18.00 Iz naših kolektivov; 18.30 Zbori «Svoboda» pojo; 18.45 Turistična oddaja; 18.30 Radijski dnevnik; 20.00 Bogo Leskovic: 5 anekdot; Janez Matičič: Capriccio; 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled; 20.30 Zborovske skladbe s klavirjem poje Ljubljanski komorni zbor; 20.50 Demetrij Zebre: Tri vizije; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15 Dva domača vokalna ansambla: «4 M» iz Zagreba in «Optimisti» iz Ljubljane; 22.40 Z orkestrom Stanley Black se poslavljamo od vas.

TELEVIZIJA

17.00 Spored za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 Oddaja za ženske; 19.30 Izbor iz novel: «Poročno potovanje v Neapelj» Corrada Alvara; 19.45 Diskusija z naročniki; 20.15 Italijanska ustava; 20.30 Poročila; 21.00 Luigi V. Chiarelli: «Krinka in obraz», komedija v 3 dejanjih.

KINO

Excelsior. 16.00: «Pest prahu», G. Cooper, Diana Varzi, S. Parker.
Fenice. 14.45, 18.15, 21.45: «Vesrečniki», J. Gabin, D. Delorme.
Nazionale. 16.00: «Pekleński igralci», H. Fonda, L. Darnell, V. Mature.
Arcobaleno. 16.00: «Divjak in vetra», A. Magnani, A. Quinn, A. Franciosa.
Supercinema. 16.00: «Zbogom orožje», Rock Hudson, Jennifer Jones.
Filodrammatico. 15.00: «Moja nona policist», T. Pica, variete.
Grattacielo. 16.00: «Bonjour tristesse», D. Kerr, J. Seberg, W. Chiari.
Cristallo. 16.30: «Nori pevci», D. Martin in J. Lewis.
Capitol. 16.30: «Morilec X», R. Jason, M. Goring.
Astra Rojano. 16.30: «Stej do 5 in umri», J. Hunter.
Alabarda. 16.30: «Tajno poveljstvo tretjega Reicha».
Aldebaran. 16.00: «Zaseda v Tringerju», E. Purdom in G. Page.
Ariston. 16.00: «Moža», Alberto Sordi in A. Batista.
Aurora. 16.30: «Banda Cordo», J. Mac Crea.
Garibaldi. 16.30: «Mož iz Kolorada», W. Holden, Gl. Ford.
Ideale. 16.00: «Konjeniki iz severno-zapadnega predela», J. Wayne, V. Mc Laglen.
Impero. 16.00, 18.50, 21.50: «Grešniki iz Peytona», L. Turner.
Italia. 14.30, 18.00, 21.30: «Vojna in mir», A. Hepburn, H. Fonda.
Moderno. 16.00: «Lorella», L. De Luca, M. Arena.
S. Marco. 18.00: «Polnoč v San Franciscu», T. Curtis in M. Pavan.
Savona. 16.00: «Zgodba Esther Costello», J. Crawford, R. Brazzi.
Viale. 16.00: «Frankensteinov pokol», Whit Russel, Phyllys Coates.
Vittorio Veneto. 16.15: «Modra kri», A. Guinnes, J. Crawford.
Belvedere. 16.30: «Nevihte», J. Gabin in S. Pampanini.
Massimo. 16.30: «Campinga», M. Allasio, N. Manfredi.
Novo cine. 16.00: «Saharska legija», A. Ladd.
Odeon. 16.00: «Totò, Vittorio in zdravnica», V. De Sica, Totò, A. Lane.
Radio. 16.00: «Princ in plesalka», L. Olivier in M. Monroe.

NA PROSTEM

Arena dei fiori. 20.00: «Ljubezen in govorice», V. De Sica in E. Cegani.
Arena Diana. 19.30: «Lov na tatu», G. Grant in G. Kelly.
Marconi. 16.00 in 20.00: «Pariške tajnes», F. Willard, L. De Luca.
Paradiso. 19.30 in 21.30: «Bolj kot mrtev», D. Martin.
Ponziana. 20.00: «Desperados», J. Wayne.
Secolo Sv. Ivan. 18.30: «Sisi, mlada cesarica».
Stadio. 19.45: «Celica 2245 — oddelek smrti».
Valmaura. 19.45: «Ure tesnobe», E. O'Brien.

KINO MILJE

Europa: «Kapitan Koepenika».
Verdi: «Lazzarella».
Roma: «Angel Alp», A. Farnese.

Podaljšanje proge Italija - Zahodna Afrika do Trsta

S tem ukrepom so le delno ugodili zahtevam tržaških gospodarstvenikov

Ladje «Aquileia», «Piave» in «Rosandra» bi morali vrniti tržaškemu pristanišču

Tiskovni urad vladnega generalnega komisariata je sinoči sporočil, da je minister za trgovinsko mornarico Spataro odločil v okviru ukrepov v korist pristanišč Jadranskega morja, da bodo podaljšali progo Italija - Zahodna Afrika - Belgijski Kongo - Angola do Trsta in da se ta ukrep nanaša na ladje: «Aquileia», «Piave» in «Rosandra» od 1.1.1959.

S tem ukrepom je minister v določeni meri ugodil zahtevam tržaške trgovinske zbornice, ki je že mnogokrat zahtevala, da se omenjene tri ladje premeste v Trst in da od tu vozijo proti zahodni afriški obali. Zadnja taka zahteva je bila formulirana na zasedanju predstavnikov vzzne avstrijske trgovinske zbornice in tržaške trgovinske zbornice, ki je bilo v Trstu od 9. do 11. junija letošnjega leta in kjer je v tretjem členu uradnega poročila rečeno naslednje:

a) izboljšati pomorske zveze z Daljnim vzhodom in zlasti z ustanovitvijo direktnih zvez s pristanišči Ljudske republike Kitajske in Japonske,

b) okrepiti zveze z Vzhodno in Južno Afriko z izključitvijo zveze z Genovo, ker povzročajo izgubo časa;

c) ustanovitev novih in izboljšanje naslednjih direktnih prog: Zahodna Afrika z najmanj enim mesečnim odhodom; pristanišča v Črnem morju; Indija in Pakistan z izključitvijo zveze z Genovo;

č) ustanovitev ustreznih pomorskih zvez z Avstralijo in Novo Zelandijo.

Iz teh zahtev je razvidno, da je minister ugodil le enim samo upravičeni zahtevi najuglednejših tržaških predstavnikov in da še celo tej zahtevi ni ugodil v celoti, saj je med vrsticami uradnega poročila razvidno, da bodo redno progo proti Afriki samo *podaljšali* do Trsta in torej omenjenih ladij ne bodo vrnili tržaškemu pristanišču, kot je to trgovinska zbornica zahtevala z izrecno ugotovitvijo, da proga ne sme služiti istočasno Genovi in Trstu

Omenjene tri ladje pa imajo za seboj zanimivo preteklost. Vse tri so namreč gradili v ladjedelnicah CRDA in dve od njih v ladjedelnici Sv Marka. Ladjo «Aquileia» so pričeli graditi v ladjedelnici Sv. Marka 22. avgusta 1954 in ladjo «Piave» 19. septembra 1954, izročili pa so družbi Tržaški Lloyd prvo 10. aprila 1955 in drugo 21. 6. 1956. Tretjo ladjo «Rosandra» pa so gradili v ladjedelnici CRDA v Tržiču.

«Aquileia» in «Piave» sta bili predmet zanimivih izjav takratnega direktorja za finance in gospodarstvo ZVU — italijanskega funkcionarja — dr. Sartorija. Na prvi taki tiskovni konferenci 28. januarja 1953 je namreč dr. Sartori pojasnil, da bo pričel graditi Tržaški Lloyd v Trstu dve ladji, da obnovi svojo tradicionalno progo med Trstom in Belgijskim Kongom in da bodo iz lokalnega proračuna v ta namen dodelili eno milijardo in pol lir v obliki neposrednega prispevka (katerega ni bilo treba vrniti) in eno in pol milijarde lir v obliki zelo ugodnega posojila. Na tej tiskovni konferenci je visoki vladni predstavnik formalno zagotovil, da bosta ladji vpisani v tržaški pomorski register in da bosta ostali in služili tržaškemu pristanišču. Te svoje izjave je dr. Sartori ponovil še na tiskovnih konferencah 5. avgusta 1953 in 13. aprila 1954.

Vse je torej kazalo, da teh ladij ne bo zadela ista usoda kot ostalih 94.000 ton ladjevja, zgrajenega po vojni s fondi ERP in fondi tržaškega proračuna, ki je bilo v celoti premeščeno v Genovo, medtem ko je ostalo tržaško pristanišče brez nujno potrebnih ladij in rednih pomorskih prog. In to v toliko bolj, v kolikor je bilo znano, da gre za redno pomorsko progo, katero je Tržaškemu Lloydu in tržaškemu pristanišču dodeljeval zakon o konvencijah med državnimi pomorskimi družbami in državo; zakon, ki je še vedno v veljavi.

Vendar pa so bile tudi tokrat pozabljene svečane obljube in zakonska določila. V nekem francoskem pomorskem listu je izšla vest, da pripravlja tržaški Lloyd novo pomorsko progo, na kateri bodo vozile omenjene tri ladje iz Genove in ne iz Trsta. Okrog te vesti se je vnela živahna debata v tržaškem občinskem svetu, pri kateri pa zaradi takratne demokristjanske večine ni prišlo do resnejših ukrepov. Vendar pa so bili protesti tako hudi, da so bili odgovorni predstavniki prisiljeni vsaj nekoliko popustiti in je ladja «Rosandra» vsaj delno služila ves ta čas tudi Trstu, ker je vsake tri mesece odplula iz našega pristanišča proti Zahodni Afriki.

Sedanji ukrep ministra za trgovinsko mornarico torej le delno vrača to, kar je njegov predhodnik Trstu odvzel. V bistvu gre le za skromen ukrep ki pa bo nedvomno koristen, čeprav še dolgo ne v taki meri, kot bi bila izpolnitev svečane obljube, da bodo ladje služile edino tržaškemu pristanišču.

Izpred kazenskega sodišča

Pogojna obsodba ženske zaradi tatvine in simulacije

Pogojno so obsodili tudi begunca, pri katerem so našli nekaj zavojev cigaret - Pobirali so železo z morskega dna brez dovoljenja

«Hiše z zaprtimi polkni» so morale pred dnevi za vedno zapreti tudi vrata in odpustiti uslužbenke, ki bi si morale izbrati drugo, bolj pošteno delo. Toda na sodišču se je zopet govorilo o teh hišah, vendar ne v zvezi z zakonom Merlin, pač pa v zvezi s tatvino, ki se je pripetila marca lani v eni od številnih javnih hiš starega mesta, in sicer v Ulici del Sale 2.

20. marca so poklicali policijske organe v hišo, kjer sta Maria Mel in Irma Scarcelli Quacquarelli iz Ul. Pignatelli v Neaplju prijavili izginotje 29.000 oziroma 10.000 lir. Melova je pripomnila, da je ugotovila tatvino malo pred zdravniškim pregledom in pripomnila, da v jutranjih urah ni bilo k njej nobenega «odjemalca». Prejšnjo noč, je še dodala, je spala skupno s Scarcellijevo. Sum je seveda padel na čistilko, a ta se je kaj kmalu rešila obtožbe. Po zaslišanju so vse izpustili, a policija je hotela še enkrat izprašati vest Scarcellijeve in Melove, še posebno, ker je prva izrazila željo, da bi odpotovala domov.

Med zaslišavanjem je Scarcellijeva izjavila, da je prosila Melovo za denar na posodo in je hotela pustiti za jamstvo kovček. Melova pa je izjavila ravno nasprotno, da ji je Scarcellijeva hotela dati denar.

Dan po prijavi tatvine pa so agenti oprezovali in ko je Scarcellijeva hotela odpotovati, so jo povabili na policijo. V levem čevlju so ji našli ukradeni denar in čeprav so bili dokazi jasni, se je ta izgovorila, da denarja ni ukradla, pač pa da ga je našla in ga skrila, ker se je bala da bi jo obtožili tatvine. Izgovorila je samo te besede in od tedaj naprej ni hotela več odgovoriti na vprašanja preiskovalnih organov.

Preiskava se je zaključila s prijavo ženske sodišču pod obtožbo tatvine in simulacije tatvine, zaradi česar jo je sodišče včeraj obsodilo v odsotnosti pogojno na 9 mesecev in 15 dni zapora ter na 3000 lir globe.

* * *

Isti sodniki so pogojno obsodili na 41.400 lir globe begunca Miroslava Poliča iz begunskega taborišča v Cremoni, katerega so finančni organi zasačili februarja lani v vlaku Trst—Benetke—Rim z 0,960 kg cigaret vrste Vardar, Ljubljana, Jugoslavija in Morava.

Polič se je izgovarjal, da mu je cigarete dala neka znanka v Trstu, da bi jih nesel njenim vaščanom v begunstvu, a izgovor ga ni rešil ne prijave ne obsodbe.

Preds. Fabrio, tož. Pascoli, zapisn. Urbani, obramba odv. Berton.

* * *

Dvema agentoma preiskovalnega oddelka finančne straže se je zdelo čudno vedenje nekaterih oseb ki so septembra 1956. leta nedaleč od pomola pri Lazaretu s plamenom rezali velik kos obdelanega železa. Poleg mož je bil tovornik s spuščenimi stranicami, kar je dokazovalo, da so hoteli železo naložiti nanj.

Agenta sta aretirala vse in po preiskavi so prijavili sodišču 38-letnega starinarja iz Tržiča Giuseppa Laffranchinija, 40-letnega potapljača Marija Stocco iz Istrske ulice, 53-letnega Gerolama Lavagninija iz Ul. Concordia in 45-letnega Giovannija Saravala iz Ul. Donota.

Med preiskavo je prišlo namreč na dan, da so Stocca, Lavagnini in Saraval dvigali s pomočjo potapljaškega čolna, last prvih dveh, staro železo z morskega dna. Tedaj ko so jih zasačili, so dvigali dele potopljene «Liberty», ki je bila kakih 300 metrov od nabrežja.

Vsega skupaj je skupina zaslužila 90.000 lir, ker je Laffranchini, ki je železo kupoval plačeval 2350 lir za stot.

Obtožba za vse je bila, da so tihotapili železo ter da niso plačali dohodninskega davka. Stocca, Lavagnini in Saraval pa so bili tudi obtoženi, da niso imeli dovoljenja, kot ga predpisujeta člena 51 in 1162 pomorskega zakonika. Pod temi obtožbami so prišli pred sodnike, ki pa so vse oprostili prvih dveh obtožb, češ da dejanje ni kaznivo, medtem ko so vse obsodili zaradi kršitve pomorskega zakonika na 5000 lir denarne kazni, ki je Lavagniniju ne bodo vpisali v kazenski list.

Preds. Corsi, tož. Brenci, zapisn. Urbani, obramba odv. Movia.

Zdravi tatovi

Neznani tatovi, ki so verjetno dobro vedeli, da vrata niso dovolj trdno zaprta, so včeraj v nočnih urah vlomili v lekarno Depangher, ki je na vogalu Ul. Sv. Justa in Ul. Tiepolo. Sicer so tatovi vlomili skozi stranska vrata laboratorija v Ul. Tiepolo, ki bi jo morali z notranje strani zapirati tudi z železnim drogom. Po navadi pa so uslužbenci zaklenili s ključem vrste Yale in ker so vrata precej šibka, so jo tatovi ali morda tudi tat vlomili z lahkoto.

Včeraj zjutraj malo pred osmo uro je uslužbenka lekarne Alice Cobelli iz D'Annunzijevega drevoreda počakala na lekarnarjevo ženo, ki ji je prinasala vsak dan ključe. Včeraj pa jih dekle ni potrebovalo, ker je našlo vrata odprta.

O tatvini so obvestili policijske organe, ki so seveda iskali predvsem prstne odtise in uvedli preiskavo. Kakor so ugotovili, so tatovi odprli računski stroj z blagajno in odnesli nekaj stotakov manj kot 20.000 lir. S ključem ki so ga našli v lekarnarjevi halji, so odprli tudi majhno železno blagajno, a v njej niso našli ničesar. Pregledali so tudi nekaj predalov in verjetno obupani, ker niso našli ničesar, verjetno pa tudi zaradi strahu, so se oddaljili ter odnesli s seboj razne ključe, med katerimi je bil tudi ključ roloja.

Policija vodi, kakor smo že omenili, preiskavo, lekarna pa je morala iz previdnosti zamenjati vse ključavnice. Tako ne bo nobenega presenečenja več. Zanimivo je, da se nepovabljeni gostje niso dotaknili ne zdravil ne mamil, ki jih v lekarni ni manjkalo.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 25. septembra t. l. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 5 oseb, porok pa je bilo 24.

POROČILI SO SE: mesar Bruno Rautini in frizerka Renata Vecchiet, delavec Giovanni Ugrin in delavka Loredana Fonda, pek Giovanni Fontanot in gospodinja Nives Morgan, tesar Luigi Pierazzi in bolničarka Giovanna Valli, šofer Ervino Renner in frizerka Luciana Prodan, mehanik Mario Marzari in gospodinja Antonia Carabetta, šofer Sergio Clean in uradnica Maria Luisa Stante, računovodja Oronzo Maggio in učiteljica Maria Crisini uradnik Albino Sedmach in uradnica Graziella Hrovatin, fotograf Francesco Bari in uradnica Nives Zaccaria, uradnik Iginio Canola in uradnica Miranda Nemez, trgovec Umberto Cozzolino in gospodinja Maria Fortunato, prodajalec Paolo Micheluzzi in gospodinja Eva Scherli, uradnik Adone Crevato in uradnica Lidia D'Auria, uradnik Nereo Sirsen in glasbenica Sonia Magris, študent Paolo Tassi in študentka Luciana de Steinkuehl, uradnik Ferruccio Bauci in gospodinja Fulvia Bogneri, uradnik Francesco Zacchigna in uradnica Pierina Siciliano, uradnik Mario Biancorosso in uradnica Silvana Benedetti, knjigovez Antonio De Pasquale in pletilja Maria Pia Spadaro, uradnik Filippo De Palma in bolničarka Iolanda Balbi, gasilec Graziano Bressa in gospodinja Sonia Neri, električar Severino Calzi in šivilja Luciana Lacota, učitelj Vitaliano Bin in učiteljica Marisa Lovisatti.

UMRLI SO: 57-letna Giovanna Conestabo por. Cernetich, 72-letna Amalia Bensi, 83-letna Katarina Schwab por. Lenardon, 80-letna Anna Mellina vd. Pampanin, 83-letna Giovanna Palisca vd. Doro.

NOCNA SLUŽBA LEKARN v septembru

Alabarda, Istrska ulica 7; de Leitemburg, Trg San Giovanni 5; dott. Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24;

RAZNA OBVESTILA

Tržaški filatelistični klub «L. Košira. V nedeljo 28. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II., sestanek od 10. do 12. ure.

Valute

	Milan	Rim
Zlati funt	6.000.—	6.150.—
Marengo	4.500.—	4.750.—
Dolar	624.—	627.—
Frank franc.	133.—	137.—
Frank švicar	144.—	146.

MIHAILO RAŽNATOVIĆ

NA STRAŽI

Komaj se je povzpel po hrapavem deblu drevesa, ki se niti ni več razločevalo v temi noči. Tamo gori, v krošnji vejnatega debla, je izčrpan in onemogel padal v nemiren mrzličen sen, v neko obžarjeno omotičnost, iz katere mu je kot na krilih vetra prihajal naproti ljubi, dragi lik.

«Kaj si to ti, sin?»

«Jaz sem mati, kaj me ne poznaš?»

«Kaj ti je, zakaj se ne premakneš?»

«Ne morem, na straži sem...»

«Stopi, en sam korak stopi proti meni. Dvigni se, premakni se. Čemu si se tako zvil, oprijel veje? Ne boš padel!»

«Mati, moram tako, ker ne morem drugače.»

«No, pridi bliže. Stara sem, utrujena.»

«Ne vzpenjaj se mati, pač pa se takoj vrni. Kako si sploh mogla sem?»

«Prišla sem, da bi te videla.»

«Videla si me in sedaj beži. Tu je le smrt.»

«S teboj hočem.»

«Moraš se vrniti.»

«Ne odbijaj me, prosim, željna sem tebe.»

«Moraš, domov moraš. Komu si pustila dom? Kako si za smela zapustiti? Tam bi me morala čakati, tam, dokler se...»

«Kaj si prenehal, nadaljuj, kaj si mi hotel reči?»

«Hotel sem ti reči...»

«No, reci, brž povej... Kaj ti se ne boš vrnil?»

«Siva, tuja vojska, mati! Ali nisi videla, koliko se je zgrnilo okoli reke. Ves gozd je je poln. Polne so je gore. Sedaj se bo vsula sem z vseh strani. Beži, beži!»

«Ne bojim se je, nič mi more. Oni me niso niti videli. Me niti ne poznajo.»

«Ubili te bodo, mati.»

«Tujci me ne bodo niti opazili.»

«Beži, ali slišiš! Bolj nagla bodi od ptice, bolj nagla od kolonja.»

«Čemu mi ne dovoliš ostati tu?»

«Nočem, da bi te ubili.»

«Biti hočem pri tebi.»

«Ni me treba varovati, mama. Že na stotine krat bi bil mogel poginiti.»

«Ne govori mi tega ti ne smeš pasti.»

«Mati, nabojev ne moreš ustaviti. Pojdi domov, tam me čakaš!»

«In ti spet s tem svojim čakaj me... Kako naj te čakam, ko se ne boš vrnil?»

«Saj je vseeno, ti le pojdi, pojdi tja... Ali je pod oknom v senci stare slive še vedno ona klop, kjer sva na večer skupaj sedela in poslušala žuborenje Lima?»

«Ne vem, sin dragi.»

«Kako, da ne veš? Zakaj ne veš?»

«Ne sprašuj o tem. Vprašaj me za karkoli drugega, ali, da te kar sama vprašam: kako ti je bilo...»

«Ne, ne tega: kako mi je bilo? Kaj češ, mati, vojna je. Ni bilo lahko. Ne prikrivaj mi ničesar, mi nimamo več doma, kaj, mati?»

«Vse so nam požgali, vse uničili.»

«Tudi dom? Tudi češpljev nasad?»

«Nič ni ostalo.»

«Tudi ono klop?»

«Moj bog, otrok moj, vse to bomo popravili.»

«Kaj pa ti? Kako si jim zbežala?»

«Iskala sem tebe. Po streliih sem vedela, kje si. Oni strelivo razmetavajo, vi pa — redko, na redko...»

«Nimamo mnogo streliva, mati.»

«Vem, dobro vem. Vem tudi, kdaj streljaš ti. Tvoji streli so me klicali. Oni so me vabili. In sedaj ne zahtevam ničesar več. Odslej se ne bova več razstala.»

«Pridi torej k meni, mati.»

«Kako naj pridem do tebe?»

«Počasi, potiho stopaj. Pridi do tega debla, jaz pa ti bom iztegnil roko, da se je oprimeš.»

«Šla sem mimo mnogo tvojih tovarišev. Zdi se, kot bi vsi spali. Nikogar nisem budila.»

«Ne smeš jih buditi, mati. Utrujeni so, zelo so utrujeni. Naj se odpočijejo.»

«Naj mirno spe, sin dragi. Naj sanjajo o svojih domovih in o svoji vrnitvi domov.»

«Tako, tako, mati, naj sanjajo...»

«Daj mi roko».

«Iztegnil sem jo, kaj ne vidiš?»

«Kako naj vidim, ko pa je temna noč vse prekrila.»

«Pazi, da se ne opraskaš ob skorjo, ob veje.»

«Da se ne opraskam, tod pa ležijo razkosani, prerešetani ljudje. Ne bom se opraskala.»

«Sedaj sedi na vejo, tu, tu k meni... Joj, joj, ne dotikaj se!»

«Tebi so torej noge... sin moji!»

«Granata je udarila, mati.»

«Pa saj ti ne boš mogel nikamor od tod.»

«Ostal bom tu, mati...»

Prebujal se je, stresal iz sna in se še trdneje grabil za vejo, da se ne bi zrušil z drevesa. Svoj zamegleni ugašajoči pogled je upiral proti nabrekli gorski reki, od koder se je dvigala sovražna vojska, toda vojakov niti ni opazil, ničesar ni mogel videti, razen sočustvujočega in trpečega lika, ki se je motal okoli njega in ki ga ni mogel odgnati.

«Naj te odnesem domov, sin?»

«Tu, mati, tu so moji tovariši, z njimi ostanem.»

«Tam bi ti rane ozdravila, zacelila.»

«Za njih ni zdravila, mati. Ne bom več dolgo. V glavi se mi že moti. Ne bi pa hotel videti, ko bodo prišli oni.»

«Nosila bi te, povsod bi šla skupaj.»

«Žejem sem, mati, daj mi vode!»

«Mislim, da te nisem nikoli imela dovolj rada. Za to, da ti ne vidiš, sem nekako jaz kriva. Premlad si mi ušel iz rok.»

«Za tebe sem odšel, mati.»

«Nočem živeti brez tebe.»

«Mati, mi tukaj ne umiramo. Vode, vode mi daj.»

«Morala bi tja dol, k reki. Kako naj ti prinesem vode od reke, ko je vsa...»

«Naberi rose z listja, natresi kapljic rose s trave. Gorim, zgorel bom!»

«Že grem. Našla bom vode.»

«Pojdi, mati, pojdi...»

Ona je naglo odhajala in se tako naglo vračala, kot bi se ne bila od tod sploh odmaknila. Neprestano je bila tu, bleda in lahka in stalno prisotna, tudi tedaj, ko se je črni obroč tujih vojakov krčil in zbiral v gozdu in se približeval deblu, katerega veje so krile ranjenca.

«V dlani, ti nesem vode. Nabrala sem rose z listja, toda vidiš, da ne morem k tebi. Zaradi črnih vojakov. Okoli naju so stisnili obroč.»

«Nisem žejem, mati. Sedaj ne čutim več žeje. Ti pa beži, beži, da te ne ujamejo.»

«Tebe bodo ujeli, sin.»

«Živega me ne bodo, mati. Močne roke imam, ti že veš. In te so ostale cele.»

«Oni imajo topove. Čuješ, zgoraj letijo letala.»

«Močnejši sem od njih. Ti beži!»

«Sin, bodi dober, le dober bodi...»

In nenadoma je vsega zmanjkalo. Vse je izginilo, se razpršilo in se pogreznilo. Temni zastor svoda pa so razparali streli. Bilo je, kot bi mrzlični privid ubili streli, strelovite kresnice, ki so se prebijale skozi vejevje k tlom, vedno bliže k zemlji. In privid je pred ugašajočimi očmi ranjenca prenehal lebdeti.

«Bom dober, bom,» je rekel, toda besede se niso čule.

Bil je prižet k veji, medtem ko so pod njim, po pregaženi travi in mahu, po poležnem strmcu kot zasnuli ležali njegovi mrtvi tovariši.

«Pa, kaj se še vedno borijo?», se je v za trenutek prebudil.

Niso se to borili oni, njegovi tovariši. Mrtvi ne morejo streljati.

Streljali so tudi vojaki. V mrtve. Streljali so na vsakega, na katerega so naleteli. Da se ne bi ponovno dvignili, da ne bi vstali, da ne bi spet streljali. Noč je bila gosta in neprehodna kot neskončna puščava in oni niso niti hoteli, niti imeli časa, preverjati in ločiti žive od mrtvih.

Živ je bil le eden in še on je bil razpet med veje.

«Ostale so mi le roke», je šepetal kot sebi v uteho.

Toda niti te niso bile proste. Ni jih moge! uporabiti. Ena se je krčevito držala veje, druga pa je bila razpeta v zraku polnem smodnikovega dima. Širila se je in raztezala, kot bi hotela seči do temnega neba. Čakala je.

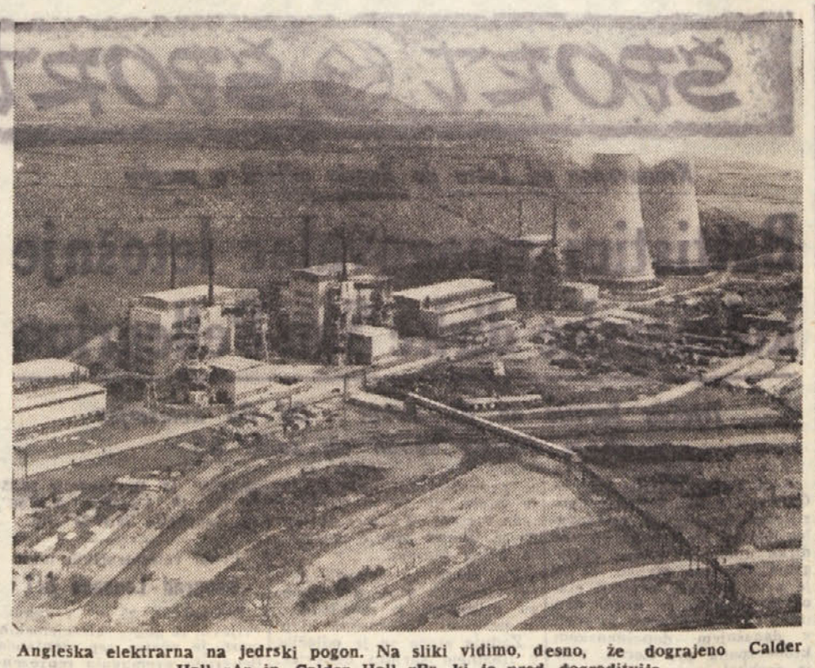

Angleška elektrarna na jedrski pogon. Na sliki vidimo, desno, že dograjeno Calder Hall «A» in Calder Hall «B», ki je pred dograditvijo

PROBLEM, KI JE BOLJ ZAPLETEN, KOT SE ZDI

Tragično prvenstvo Nemcev 15.000 samomorov na leto

Primerjalni podatki pobijajo tezo, da večje blagostanje prinaša s sabo več samomorov - Ekonomija ima kaj malo besede

Mnogi menijo, da so ljudje, ki izvršijo samomor, pogumni, ker da imajo toliko poguma, da se rešijo muk, ki jih trepejo. Drugi so obratnega mnenja, ker menijo, da se ti ljudje na enostaven in prav strahopeten način hočejo izmotati iz težav, v katere jih je vrglo življenje. Ne bomo ugibali, kdo od teh ima prav, ker nam podatki govore vse drugače. Značilnost pojava, ki mu pravimo samomor, je po mnenju nekaterih v tem, da je najbolj pogost v državah z višjo življenjsko ravnjo, dočim da je v deželah, kjer je življenje siromašno, razmeroma redkejši. Se več. Pri narodih na mnogo nižji kulturni stopnji je samomor le izjema. Vse to pa po naših podatkih vedno ne drži, ker zasledimo tudi v državah s približno enako kulturno stopnjo in civilizacijo ter sorazmerno enako življenjsko ravnjo velikansko razliko v povprečju samomorov.

Italijansko ljudstvo v svojem povprečju prav gotovo ne živi v kakem izrednem blagostanju. Z druge strani pa tudi ni res, da ne živi bolje, celo veliko bolje kot pred desetletji. In vendar se odstotek samomorov iz leta v leto manjša, kar odločno pobija tezo, ki smo jo prej navedli, da so samomori v gospodarsko in civilizacijsko razvitejših deželah pogostejši kot v manj razvitih deželah. Še veliko bolj zapleteno postaja to vprašanje, če vzamemo v poštev, da se v obeh Nemčijah, kjer je življenjska raven približno enaka in kjer je civilizacija prav tako visoka, ta odstotek iz leta v leto veča, dočim v nekaterih drugih državah, kjer so življenjske razmere približno enake, samomora skoraj ne poznajo.

Sicer pa preidimo kar k številkam, ki so najbolj zgovorne. V Italiji je bilo lansko leto zabeleženih 3099 uspelih samomorov. Leta 1906 pa 2319. Velike razlike torej ni, ker moramo vedeti, da je leta 1906 Italija štela 33 milijonov prebivalcev, dočim smo bili lani že pri 50 milijonih. Podatki bi celo govorili, da se povprečje samomorov niža. To nam izraziteje dokazujejo podatki iz let 1928 do 1931, to se pravi iz dobe fašizma, kjer smo imeli vsa leta nad 4000 samomorov na leto in leta 1928 dosegli že nekako prvenstvo s 4210 samomori. Reči bi torej mogli, da se v Italiji zlo, ki ga predstavljajo samomori, manjša. Zanimivo bi bilo pri tem dodati še sledeče: V Zahodni Nemčiji na pr. je več žrtev samomorov kot žrtev avtomobilskih nesreč, pri nas pa je vprav narobe. Lansko leto smo v vsem letu zabeležili 3099 samomorov, dočim smo v samih prvih šestih mesecih zabeležili kar 2960 smrtnih žrtev cestnih nesreč.

Preidimo sedaj na Nemčijo kot primerjalno državo, ki smo jo vzeli v poštev. Po najnovejših podatkih se vsako leto na 10.000 Berlinčanov trije ubijejo, to se pravi, da zabeležijo v Berlinu na leto okoli 12000 samomorov, oziroma povprečno skoraj 3 samomore in pol na dan. V vsej Nemčiji pa zabeležijo na leto najmanj 15.000 samomorov in dvakrat toliko poizkusov samomora.

Ker smo že pri Nemcih, vstopimo še v Avstrijo. Za Avstrijce in predvsem Dunajčane je znano, da slovijo kot dobrodušni in družabni ljudje, kot ljubitelji mirnega in udobnega življenja. Toda morda zato, ker so po poreklu Germani, je pri njih odstotek samomorov vendarle dovolj visok, pa čeprav ne tolikšen kot v Nemčiji. Na 10.000 prebivalcev zabeležijo v Avstriji 2,9 odst. samomorov. Glede tega so Danci prav blizu Avstrijcem. Tudi tam je odstotek razmeroma visok, 2,29.

Eiffelov stolp je nekoč služil tudi za gotovo «uspele» samomore. Pozneje so Francozi to preprečili in v zadnjih letih se Eiffelov stolp glede tega sploh ne omenja več. Toda Francija tudi sicer pozna zelo malo samomorov. Prav tako malo samomorov zabeležijo v Španiji in nizek odstotek je tudi na Portugalskem.

Kaže torej, da si glede tega Nemci na prvem mestu v Evropi in številka, ki jo bomo navedli, priča dovolj zgovorno. Od konca vojne so v Nemčiji zabeležili 600.000 samomorov in poizkusov samomora. Ta številka je zelo velika in če bi v prvih povojnih letih mogli iskati vzrok v pomanjkanju in neurejenih razmerah, bi to za poznejša leta ne veljalo več. Dejanski podatki pa kažejo, da se število samomorov v Nemčiji ne manjša, pač pa narašča. Kljub temu, da ima Nemčija sorazmerno visoko življenjsko raven in zelo urejene razmere.

Nemci so priznano sistematični ljudje, zato ni nič čudnega, da so tudi ta problem dodobra proučili in vzroke samomorov analizirali. Po njihovih zaključkih napravijo samomor najprej ljudje, ki so duševno razkrojeni in naglo padajo iz skrajnega optimizma v skrajen pesimizem. Tem ljudem je v takšnem razpoloženju, v skrajnem pesimizmu, vsaka senca že tragična in kmalu izberejo smrt. Po spolu nosijo prvenstvo moški, na katere odpade 75 odst. «uspelih» samomorov. Življenjska doba, ki je za to najbolj nevarna, je od 45 do 50 leta starosti. To velja za uspele samomore. Za neuspele pa seveda nosijo prvenstvo ženske, ki se rade poigrajo z življenjem, toda še pravočasno od načrta odstopijo.

Švedska in Anglija sta si že pred leti umislili posebno ustanovo, ki proučuje vzroke samomora. Nemci so ob stalnem naraščanju tega zla bili primorani temu primeru slediti in dr. Thomas, ki to ustanovo vodi, pravi, da odlično služi svojemu namenu. Doslej je dr. Thomas rešil življenje že nad 11.000 osebam, ki so se v «težkih trenutkih» obrnile nanj, ali bolje telefonirale na številko 320.155, t. j. ustanovi, ki rešuje ljudi s samomorilnimi nameni. Dr. Thomas pravi, da je od omenjenega števila bilo 2724 oseb, ki so «mislile zares». Te je tako rekoč že potegnil iz groba. 1556 oseb je imelo neki «konkreten problem», ki jih je gnal v samomor. Eden med temi je bil moški, ki je izjavil: «Imam pet otrok, ne morem jih vzdrževati, na poti pa je šesti. Če umrem, bo zavarovalna družba plačala ženi precejšnjo vsoto in jo za nekaj časa rešila». Nekoga drugega pa je mučilo sledeče vprašanje: «Žena mi je postala nezvesta. Naj jo zapustim, naj jo zadavim, ali naj se sam ubijem?»

Tu smo navedli dva konkretna primera, toda v povprečju so glavni vzroki samomora sledeči: 15 odst. samomorov odpade na ekonomske vzroke, 35 odst. na spore v zakonu ali družini, 10 odst. samomorov odpade na ljubezenske težkoče neporočenih moških ali žensk, pri 7,6 odst. je vzrok v problemu otroka, (tu pridejo posebno v poštev primeri nezakonskih spočetij), 8,6 odst. samomorov pa odpade na alkoholike in uživalce mamil.

Iz navedenih podatkov sledi, da je odstotek ekonomskih in socialnih vzrokov razmeroma zelo nizek in zato se teza, ki smo jo navedli v začetku o vplivu ekonomskih razmer na samomore, ne more jemati v poštev, ker je vzrokov veliko več in problem veliko bolj zapleten, kot se na prvi pogled zdi.

Filmski igralec Dirk Bogard v družbi japonske igralke Yoko Tani

POMENEK O JEZIKU

Novo obleko je krojač imenitno izdelal. Marija je izdelala šolo le z veliko težavo. Albin je vedno izdeloval domače naloge zelo skrbno.

IZDELATI

ZDELATI

Čisto nove čevlje je Tonček popolnoma zdelal. Dijaki so bili po izpitih precej zdelani. Le kako je mogoče obleko tako grdo zdelati!

* * *

SLABO:

Kaj misliste, da je lahko? Kam pa tečeste? Vi, ki toliko govoriste... Delaste slabo, če ne prepoveste...

Misliste Tečeste Govoriste

DOBRO:

Kaj mislite, da je lahko? Kam pa tečete? Vi, ki toliko govorite... Delate slabo (Ni prav), če prepoveste...

Samo glagoli grem, dam, jem, vem imajo končnico: greste, daste, jeste, veste. Vsi drugi pa so s končnico —ta, —te.

* * *

SLABO:

Ker se je premislil, se je vrnil nazaj. Ne bi se vrnil nazaj, če bi vedel, da... In potem so se morali vrniti nazaj.

Nazaj se je vrnil

DOBRO:

Ker se je premislil, se je vrnil. Ne bi se vrnil, če... In potem so se morali vrniti.

SPREHODI PO TRŽAŠKI OKOLICI

Miljski hrib nekoč in danes

Poslednjič sem bil na miljskem hribu v dneh «preseljevanja narodov», ko so namreč hribovci zapuščali svoj rodni kraj. Bil sem sicer že večkrat tam, v tem in tudi v prejšnjem stoletju, a «preseljevanja narodov» ne bom nikoli pozabil. V gostilni nisem dobil ničesar, ker je bila krčmarica vsa zavzeta s pripravami za beg; rekla mi je, da ne ve niti kje ima glavo. In ne samo ona, ampak skoraj vsi prebivalci vasi, ki so bile določene, da pridejo pod Jugoslavijo, so v tistih dneh izgubili glavo. Zato sem bil radoveden, kako se je po teh dogodkih uredilo življenje na miljskem hribu.

Odpravil sem se iz Trsta do Campor. To je skupina hiš, ki se nahajajo na koncu miljskega polotoka, nad rodovitno Sentjernejsko dolino, ki je kakor ogromna skleda povezujena proti morju med Debelim in Tankim rtom. Ne vem zakaj so tem hišam nadeli ime Žampore, ko se tisti kraj od pamtiveka imenuje Lovran. Že leta 1235 se današnje Milje imenujejo luka «De Lauro» ali «Mugla nova», hrib pa «Supra Lauro a le rive». Prej so vse vasi na miljskem hribu spadale pod cono A, zdaj — po zadnji razmejitvi — pa je med drugim tudi vzhodni del Lovrana prišel pod Jugoslavijo, zaradi česar mora zdaj avtobus voziti mimo Sv. Roka do zapadnega Lovrana ali Campor, medtem ko je vozil prej mimo Koroščev, Fajtov, Sodnikov, Božičev in Hrvatinov do Lovrana.

Takoj za Sv. Rokom se začenjajo strme in krute serpentine, ki se vijejo navzgor do čamporskega bloka. Spodaj v začetku serpentin je že zrastlo novo naselje, brškone so se naselili tam ubežniki z Vrha. Kdar bi si želel ogledati miljski hrib, se lahko pelje s čamporskim avtobusom do bloka in potem s koprskim avtobusom do Skofij ali do Kopra. Jaz pa sem šel od bloka in nazaj peš, ker sem si hotel ogledati vse vasi na vrhu.

Prvi pozdrav, ko me je takoj sprijaznil z miljskim hribom, je bil slovenski pozdrav učenk, ki so prihajale iz šole. Prej nisem otroci pozdravljali na cesti in še najmanj v slovenskem jeziku. Ko sem jih v tem jeziku nagovoril, so mi odgovorili: «No kapišon». Ko sem bil še v avstrijski dobi pri Hrvatinih, so bili Hrvatini še čisto slovenska kmečka vas, po drugi svetovni vojni ni tam nihče več govoril slovenski; starejši ljudje so sicer znali, ali niso hoteli, ali pa se niso upali govoriti slovenski; otroci pa sploh niso poznali več tega jezika.

Kmetijstvo je bilo že prej zelo zanemarjeno, zdaj — po izselitvi — ko dokler se na novo ne uredi, pa je seveda še bolj, čeprav je malokje v bližini Trsta tako prekrasna zemlja za poljedelstvo in vinogradništvo, kakor sta južno pobočje miljskega hriba in dolina Sv. Jerneja. Da je poljedelstvo na miljskem hribu že pred desetletji propadlo, je predvsem kriv stari gospodarski sistem, ki je za kmeta naravnost poguben, ali krivo je tudi prehitro razmnoževanje kmetskih družin; zemlja se preveč razdrobi in ne zadostuje za pomnoženo kmetijsko prebivalstvo. In tako ni nič čudnega, da je ladjedelnica Sv. Roka zvabila k sebi obubožane kmete z miljskega hriba. Danes je od Fajtov do Lovrana samo še okoli 20 družin, ki se preživljajo s kmečkim delom, med temi je tudi nekaj priseljencev iz ostale Slovenije. Suša je letos pobrala nad polovico poljskih pridelkov. Po trditvi nekega kmeta so pridelali žita komaj 35 odst. od normale, krompirja 6 odstotkov, fižola nič za seme, koruze 50 odstotkov, sena 25 odstotkov, tako da je bil neki kmet primoran iti s svojim tovornim avtomobilom po seno v okolico Ljubljane, medtem ko so bodili nekaj iz Plavij na miljski hrib po seno (kakor so mi povedali pred leti v Plavjah).

Prejšnja uprava je prepustila poljedelstvo svoji usodi, ali tako ne more in ne sme iti naprej. Razdrobljenega poljedelstva mora biti konec, industrijski delavci nimajo časa za upravljanje in modernizacijo svojih malih posestev, in rešitev je edinole v zadružništvu. Poljedelska zadruga že deluje na Skofijah, ali do zdaj ni že utegnila razširiti svojega delovanja na ves miljski hrib, ki spada v njeno območje. Vse kaže, da se bo miljski hrib v kratkem povzpel na gospodarsko in kulturno višino, o kateri ni bilo mogoče nekdaj niti sanjati.

Pogled iz miljskega hriba proti Jugu je očarujoč. Pod vrhom do Ankarana prekrasna zemlja, ki komaj čaka, da se modernizira v pravi raj; čez zaliv Koper, ki se tudi pripravlja na novo življenje, in med Ankaranom in Koprom skoraj že dovršen jez, ki bo vezal ta dva kraja ter Koper z miljskim hribom, to je s svojim vrtom, parkom ter s svojimi kopališči. Da bo jez končan, manjka samo še most nad Rižano.

Prav zelo nerad pišem o žalostnih zadevah, ali mislim, da nimam pravice prikrivati golgote našega ljudstva v Istri iz polpreteklega časa, ki se mi je prav jasno prikazala na obeh pokopališčih na vrhu. Na prvem, kmalu za blokom, je pokopanih največ Milokov, Marašičev, Strajnov in Fontanotov. Napisi na spomenikih samo italijanski, niti enega slovenskega. Na drugem, zraven Hrvatinov, je največ Hrvatinov, Božičev, in Sodnikov. Tudi tu, razen dveh, samo italijanski napisi. Na spomeniku Jožefa Božiča sem prečital «Zemlja rahla te krije, luč nebeške ti sije», na drugem, Danila Hrvatina pa «Težko nam je srce, nikoli ne zabimo te». Tudi moje srce je bilo «težno», ko sem gledal in premišljeval, kako so naši ljudstvo gospodarsko in moralno mrcvarili. Tudi cerkev sv. Bride sem si ogledal. Ko sem jo zadnjič, pred «potresom» videl, je bila vsa gramotno zanemarjena, danes pa je vsa obnovljena, da jo je veselje gledati; tudi duhovnika sem videl notri. Vidite, tako se v Jugoslaviji «preganja» cerkev!

Ko sem bil na miljskem hribu se je ravnokar začela trgatev, ki je sicer najveselejša doba v vinorodnih krajih, ali ta trgatev ni bila prav nič vesela. Padovanski osel je vlekel voziček z grozdjem, nekoliko pozneje sem videl moža in ženo z jerbasom grozdja na glavi. Žena je nosila še košaro grozdja. Trgatev bo zopet vesela šele tedaj, ko bo vzcvetelo poljedelstvo.

Anglo-ameriška vojaška uprava je takoj v začetku odprla slovensko enorazredno osnovno šolo pri Božičih, ki pa je bila po drugem (ako ne celo po prvem letu) zaprta zaradi pomanjkanja učencev. Danes pa je pri Božičih (pravzaprav je nova šola pri Sodnikih, ki se skoraj dotikajo Božičev) petrazredna slovenska šola, ki jo mislijo razširiti v osemrazrednico. V preteklem šolskem letu je imela ta šola v vseh štirih razredih (peti razred se je odprl šele z letošnjim novim šolskim letom) 170 učencev, italijanska šola v Kolombanu pa je imela v vseh štirih razredih 12 učencev, večinoma slovenskih staršev. Že zgoraj sem omenil vljudne pozdrave slovenskih učenk, pozneje sem imel priliko razgovarjati se z dečki in opazovati njih zabavo na prostem. Odgovori, ki sem jih dobil od njih, so bili prijazni in točni, njih igra vesela in živahna, vendar ne razbrzdana. Vzgoja torej izvrstna, za kar se je treba zahvaliti voditelju Logarju in učiteljicam na slovenski šoli pri Božičih in seveda šoli v materinem jeziku ki predstavlja temelj za kulturni razvoj vsakega naroda

DRAGO GODINA

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) — Pazite, da se ne zamerite prijatelju. Skrbno se izogibajte diskusijam.

BIK (od 21. 4. od 20. 5.) — Ne popuščajte pri načelnih vprašanjih. Ne prevzemajte obveznosti, če niste gotovi, da jih boste mogli izpoiniti.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) — Obiskala vas bo sreča, ki vam bo pomagala rešiti zelo kočljivo vprašanje.

RAK (od 23. 6 do 22. 7.) — Prebili boste prijeten dan v družbi ljubljene osebe. Kar zadeva zdravje, zaskrbljenost ni na mestu, ker je kriza prehodnega značaja.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) — Pravočasno boste spreviden manever v vašo škodo.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) — Pri ročnem delu moraste biti previdni. V trenutku popustljivosti, boste hvaležni osebe, ki ste jih prej kritizirali.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) — Neugoden dan za tiste, ki imajo poklicno opravka z javnostjo. Ne upirajte se ljubljeni osebi in ogibajte se prepirom, ker se utegnejo slabo končati.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) — Spremenite svoj način dela, če nočete doživeti neprijetno presenečenje. Neke ponudbe vav bodo spravile v zadrego.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) — Imejte dobro odprte oči, če nočete, da vas prehiti nevaren nasprotnik. Pazite na čenče.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) — Prejeli boste pismo, ki vam bo vzbudilo mnogo upanja za bodočnost. Izkoristite priliko za odkritje svojih čustev.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) — Gmotni položaj se utrjuje. Ne obdolžujte ljubljene osebe za neobstoječo krivdo in obvladajte svoje živce.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) — Razburljiv dan. Proti večeru umiritev. Dan boste zaključili v prijetnem razpoloženju.

DUŠAN VALENČIČ:

Gojenje zdravilnih in dišavnih rastlin

Že v pradavnih časih so poznali razna zelišča in rastline, ki so jih uporabljali za zdravljenje raznih bolezni pri ljudeh in živalih. Vedeli so tudi, da so nekatere rastline strupene, in moreja škoditi živim bitjem. A stari kulturni narodi, kot so bili stari Kitajci, Grki, Egipčani in Rimljani so tudi delali zapiske o zdravilni moči posameznih zelišč.

Mnogo stoletij se je zdravstvo naslanjalo prav na ta pisana izročila antičnih raziskovalcev. In še dandanes se uprabljajo v zdravilstvu nekatere rastline čeprav je sodobna zdravniška znanost našla tudi že nadomestke zanje, ki jih izdeluje kemijska industrija. Dasi se je na prvi pogled zdelo, da je moč s kemijskimi snovmi nadomestiti vsako zdravilno snov, ki se nahaja v zeliščih, je sodobna znanost dognala, da le ni popolnoma enak učinek. V zdravilnih rastlinah namreč delujejo skupno zdravilne in redilne snovi na človeški organizem, kar ugodno vpliva na splošno počutje človeka.

Zato ni nič čudnega, če ljudstvo pri nas še vedno čisla «rože» za zdravljenje različnih bolezni in jih marsikdaj raje uporablja kot zdravila iz lekarne.

Mr. Dušan Valenčič je v svoji knjigi «Gojenje zdravilnih in dišavnih rastlin» sicer obširno opisal način, kako je treba te vrste rastlin gojiti, predvsem v večjih nasadih, kar morda pri nas ne prihaja v taki meri v poštev, vendar pa bo knjiga izvrstno služila vsem tistim, ki zdravilna zelišča sami nabirajo, bodisi za domačo rabo ali pa tudi za prodajo.

Knjiga ima 152 strani in je razdeljena na tri dele: uvod, splošni in posebni del. V splošnem delu govori pisec o gojenju zdravilnih rastlin, o njih oskrbovanju, sušenju, shranjevanju, odpošiljanju i. dr. V posebnem delu pa so opisi zdravilnih in dišavnih rastlin, ki so za gojitev najbolj primerne. Rastline so razvrščene na skupine, in sicer so posebej rastline, pri katerih so uporabni plodovi ali semena, nato rastline, katerih korenike in korenine vsebujejo delujoče snovi, potem zelišča, nadalje rastline, katerih listi so uporabni in nazadnje tiste rastline, pri katerih se uporablja cvet.

Besedilo pojasnjuje mnogo slik, a pri vsaki rastlini je poleg slovenskega imena še latinsko, srbohrvaško, nemško, angleško, francosko in italijansko ime. Zlasti italijanski naziv je za nas važen, ker se je moč v trgovini na ta način še najlaže sporazumeti.

Knjiga je izšla v založbi «Kmečka knjiga» in jo je moč naročiti v Tržaški knjigarni.

S. A.

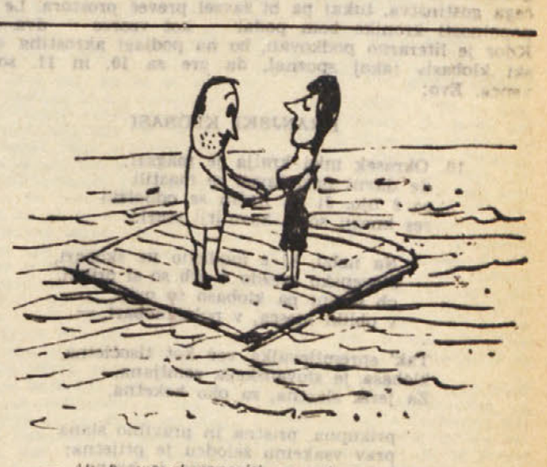

— Ali bi mogel govoriti z vami na samem?

Goriško-beneški dnevnik

Tudi Doberdobci so se znebili prahu

Asfaltiranje ceste s «spalmobitom» bo stalo občino samo 300.000 lir

Modernizirali bodo kilometer ceste v širini 7 metrov
Delo opravljajo brezposelni domačini

Že nekaj dni teče življenje v Doberdobu po novih tračnicah. Prebivalci preživljajo toliko pričakovane dni. Prah, to je beseda, ki je te dni na ustih vseh vaščanov. «Končno smo dočakali tudi to. Prav res, asfaltiranje ceste, to je delo, ki nekaj velja».

Z neko našo čitateljico, ki smo jo srečali na cesti pri asfaltiranju ceste, smo načeli razgovor o tem vprašanju. «Mi, ki stanujemo ob cesti, se praha nismo mogli več obvarovati. Na pohištvu ga je bila debela plast. Tudi perilo, ki se je sušilo, smo pobirale umazano». Pogovor je tekel dalje in priletna ženica nam je odkrito povedala, da je Drejče, kakor po domače kličejo doberdobskega župana, res veliko napravil za vaščane. Ves prosti čas posveti napredku občine.

Medtem so delavci asfaltirali prvih deset metrov cestišča. Delo je hitro napredovalo. Županstvo je zaposlilo krknih deset brezposelnih vaščanov, ki so zelo hitro polivali spalmobit po občinskem cestišču in ga posipali z drobcenim gramozom. Delu sta prisostvovala tudi občinska odbornika Viktor Vižintin in Jože Pahor.

Povprašali smo ju za nekaj podatkov o tem nadvse koristnem delu. Povedala sta nam, da so sklep o asfaltiranju ceste sprejeli 11. septembra na seji občinskega sveta. Asfaltirali bodo en kilometer ceste po vasi ali 7.000 kvadratnih metrov cestišča. Cesta bo povprečno široka po 7 metrov. Porabili bodo okoli 180 kubičnih metrov gramoza. Celotni strošek bo znašal en milijon 640.000 lir. Od tega bo doberdobska občina plačala samo 300.000 lir, in še to v dveh obrokih. Ostali del stroška bo krila prefektura. Vsak kvadratni meter asfalta bo stal okoli 240 lir.

Predvidoma bode danes dela zaključili. Čez kakšen mesec, lahko pa tudi šele spomladi, bodo cesto ponovno polili in posuli. Županstvo je cesto zaprlo za promet. Avtobus prihaja iz Gorice ali Tržiča v Doberdob samo po občinski cesti, ki pelje od Boretov na zgornji stani jezera. Po njej se tudi vrača. Županstvo je namestilo na križišču pri Devetakih in v Selcah opozorilno znamenje, da je cesta čez Doberdob zaprta, da ijudje ne bi po nepotrebnem izgubljali časa. V soboto bodo cesto odprli.

—«»—

Kaznovan zaradi nezakonitega prehoda meje

18. junija t. l. je šel 30-letni brezposelni zidar Edoardo Favaro iz Fiesso D'Artico ilegalno čez mejo v Jugoslavijo, da bi si tam poiskal dela. Javil se je na policijski postaji in jugoslovanske oblasti so ga vrnile naši policiji čez tri dni. Včeraj so ga na goriški sodniji obsodili na dva meseca zapora n 16.670 lir kazni pogojno in brez vpisa v kazenski list.

V ODDELKU ZA RAYON

Prihodnji mesec volitve notranje komisije

V prvi polovici oktobra bodo v oddelku za rayon v tekstilni tovarni v Podgori volitve nove notranje komisije. UIL je predložila sledeča kandidata: Secondo Bozzato in Bruno Furlani, v volilnem odboru pa bosta Lidio Furlan in Giuseppe Mastroianu.

Delavska zbornica — FICI je predložila sledeče kandidate: Mario Gallasso, Mario Guzun in Mario Martellani; v volilni komisiji pa bodo Franco Cattaneo, Giuseppe Castellan in Mario Cebula.

—«»—

Pred sodniki krivci trčenja na mostu IX. avgusta

Cestno nesrečo, ki se je zgodila 16. junija leta 1956, so proučili včeraj na naši sodniji, kjer so sodili 35-letnemu šoferju Luigiju Cuciti iz Krmina, ki je takrat šofiral kamion, ki se je zaletel v lambreto, na katerem sta bila dva mladeniča, in sicer Guido Pecorari in Mario Zumin iz Slovrenca pri Moši. Mladeniča sta se vozila na delo v Gorico čez most IX. avgusta. Tudi Cucitov kamion je nameraval čez most ter je prihajal iz Ulice Lugh'Isonzo. Tik pred mostom se je zgodila nesreča verjetno zaradi tega, ker je Pecorari, ki je šofiral lambreto takrat govoril s prijateljem na drugem sedežu in bil obrnjen z glavo nazaj. Posledice nesreče se poznajo le pri Zuminu, ki je trajno poškodovan na levem ušesu. Na podlagi dokazov in pričevanj je sodnik dr. Fabiani včeraj Cucita oprostil, ker ni zakrivil dejanja.

—«»—

SMRAD IZ POTOKA KOREN

Ali ne bi kazalo potok tudi pri nas prekriti?

Odkar je pričela nastajati pri nekdanji «frnaži» Nova Gorica, so gradbeni strokovnjaki neprestano mislili, kako urediti vprašanje kanalizacije. Zadnje čase je postalo to vprašanje tako pereče, da z njegovo rešitvijo niso mogli več odlašati. Potok Koren, ki pri Erjavčevem drevoredu (pri Ul. sv. Gabrijeja v Italiji) priteče na naše državno ozemlje, je postal zadnje čase precej smrdljiv, ker se vanj stekajo vsi odpadki in umazane vode vse Nove Gorice, klavnice in kombinata v Kromberku. Ker so neprijetni duhovi vznemirjali bližnje stanovalce, so pred časom sklenili to vprašanje temeljito rešiti s tem, da bodo strugo zacementirali in jo prekrili s cemetnim opažem, na katerega bodo nasuli zemljo.

Nastaja vprašanje, kaj bo sedaj napravila goriška občinska uprava s Kornom, ki teče za hišami v Ul. sv. Gabrijela. Teh hiš ni malo: okoli 20 jih je. Njinova lokacija je skrajno neprijetna prav zaradi vonjav, ki jih oddaja potok na svojem teku vzdolž teh hiš. Kmalu po vojni so oblasti cementirale strugo potoka; to pa je že odločno premalo. Pravijo, da je pripravljen načrt, po katerem naj bi se struga prekrila s cementnim obokom, nad katerim bi zasadili drevesa in uredili pločnik ob Ul. Catterini, ki je sedaj brez njega. Načrt je vsekakor dober in predstavlja edino rešitev tega vprašanja, s katero bi bili v prvi vrsti zelo zadovoljni stanovalci leve strani Ul. sv. Gabrijela in stanovalci Ul. Catterini.

Položaj v kemični tovarni SOLVAY

Ravnateljstvo odklanja sestanek s sindikati

Na njem naj bi se razpravljalo o zahtevi ravnateljstva po predčasni upokojitvi nad 55 let starih delavcev

Ker je ravnateljstvo kemične tovarne SOLVAY iz Tržiča sklenilo znižati tedenski delovni čas na 24 ur delavcem ki so že presegli 55. leto starosti in nočejo prostovoljno v predčasni pokoj s 30. septembrom, kot to zahteva podjetje, sta se sindikalni organizaciji Delavska zbornica in UIL pripravili na urad za delo. Urad je delo je določil 29. septembra sestanek med prizadetimi strankami, da bi zbližal njihova stališča. Te dni pa je zveza industrijcev poslala uradu za delo, in v vednost UIL in Delavski zbornici, pismo, v katerem zanika, da bi SOLVAY nameravala odpustiti večje število delavcev, češ da se ravnateljstvo SOLVAY zaveda obveznosti ki izhajajo iz zakona od 21 decembra 1950 in da ga nikakor noče prekršiti. Zaradi tega po mnenju zveze industrijcev ne obstaja noben razlog za sestanek med prizadetimi strankami, zato se niti predstavniki zveze industrijcev niti predstavniki ravnateljstva SOLVAY ne nameravajo udeležiti sestanka 29. septembra.

Ko so člani notranje komisije izvedeli za vsebino pisma, so takoj pozvali predstavnike UIL in Delavske zbornice na sestanek, da dogovorijo skupno stališče obeh organizacij do vprašanja skrčenja delovnega časa na 24 ur, do katerega bi po zatrjevanju ravnateljstva prišlo 1. oktobra letos.

—«»—

V Jugoslaviji odkrili tihotapsko mrežo

Aretirali so Goričana Ottavia Pischiuto

Jugoslovanska carina je 2. septembra aretirala italijanskega državljana Pischiuto Ottavia iz Gorice, ker ga je zaletila v družbi z nekim jugoslovanskim državljanom, ki je bil že dolgo časa na sumu, da ima z ljudmi iz Italije tihotapske zveze. Od tistega dne se Pischiuta še ni vrnil. Jugoslovanske pristojne oblasti nadaljujejo s preiskavo, ker so ugotovile, da so imeli tihotapci široko razpredeno mrežo, v kateri je sodelovalo poleg italijanskih tudi več jugoslovanskih državljanov.

Zadeva Ivana Plahute iz Gorice, pri katerem naj bi jugoslovanske oblasti našle večjo vsoto denarja, ni kakor se zdi, v nobeni zvezi z zgoraj omenjeno aretacijo. Poleg tega smo naknadno izvedeli, da Plahuta ni bil aretiran, ampak da so mu denar samo zaplenili.

—«»—

Našel se je dežni plašč in vsota denarja

Poveljstvo mestnih stražnikov v Ul. Mazzini nam je sporočilo, da ima dežni plašč in vsoto denarja blago, ki sta ga neznani osebi izgubili v mestu. Kdor lahko dokaže, da je lastnik izgubljenih predmetov, naj pride ponje.

Motocikel v dečka na Svetogorski cesti

5-letni Claudio Cecconi je pri nesreči izgubil oko

Ob 18. uri se je na Svetogorski cesti pred poslopjem št. 88 pripetila huda prometna nesreča, pri kateri se je zelo poškodoval 5-letni Claudio Cecconi iz Svetogorske ul. št. 111. Ko je otrok stekel čez cesto, ne da bi se poprej prepričal, ali je prosta, sta se na motociklu pripeljala iz mesta dva jugoslovanska državljana, ki sta bila namenjena na solkanski blok, da bi se vrnila domov. Prišlo je do hudega trčenja, ki je bilo za dečka naravnost usodno, saj je izgubil eno oko. Potolkel se je tudi po glavi in kolenu. Odpeljali so ga v bolnišnico Brigata Pavia, za nesrečo pa se zanima prometna policija.

—«»—

Avtomobil v motocikel v Drevoredu XX. septembra

Pred vhodom v Coroninijev park v Drevoredu XX. septembra se je ob 19,15 pripetila prometna nesreča med 46-letnim duhovnikom avtomobilistom Friderikom Silejem iz Ul. Seminario 7 ter 56-letnim prodajalcem Carmillom Facallorom iz Ul. Don Bosco 1. Vse kaže, da avtomobilist, ki je prihajal s pevmskega mostu v Ul. Santa Chiara, ni dal prednosti motociklistu, ki je bil iz Ul. Zorutti namenjen v Pevmo. Nesreča se je za oba vozača končala brez telesnih poškodb. Avtomobil se je poškodoval na sprednjem delu, na motociklu pa so se zlomile prednje vilice.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO: pričetek predstav ob 15., 18.10 in 21.30 uri: «Potovanje okoli sveta v 80 dneh», cinemascope v barvah. Igra 40 znanih igralcev.
VERDI. 16.30: «Cow-boys», G. Ford in J. Lemmon, barvni film v cinemascopu.
VITTORIA. 17.15: «Učitelj», A. Fabrizi in E. Nevola.
CENTRALE. 17.00: «Življenje Jamesa Deana».
MODERNO. 17.00: «Čolne v morje».

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ulica Rabatta 18, tel. 2124.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 23 stopinj ob 14.30 uri, najnižjo pa 10 stopinj ob 6. uri zjutraj.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Kronovzpon od Lecca do Barzia odločil o prvaku

Battistini zmagovalec letošnje kolesarske dirke San Pellegrino

Tržačan Sarazin na 10. mestu - Od 84 kolesarjev jih je doseglo končni cilj samo 65

SAN PELLEGRINO, 25. — Graziano Battistini, član ligurijskega moštva, je zmagovalec letošnje finalne kolesarske dirke diletantov San Pellegrino. Oranžno majico, ki jo je prvič obiekel v tretji etapi in jo nato že drugi dan izgubil, si je končno priboril v današnjem dopoldanskem kronovzponu pri Leccu, kjer je prehitel svojega najresnejšega konkurenta Casatija in jo nato obdržal v drugi današnji poletapi od Lecca do San Pellegrina.

Tretja izdaja te zanimive diletantske etapne kolesarske dirke je bila zelo polna dogodkov in nenehnih sprememb v zgornjem delu splošne lestvice. Dosežene hitrosti v posameznih etapah bi lahko dale misliti, da je šlo za dirko brez tehnične dognanosti. Toda končni vrstni red je le potrdil, da so tempo diktirali vozači, ki so dejansko že nad diletantsko povprečnostjo. To velja predvsem za prva dva — za Battistinija in Casatija.

Zmagovalec Battistini je prvič prišel na površje v tretji etapi, ko je osvojil oranžno majico. Potem se je za nekaj časa izgubil v množici, končno pa je v etapi treh vzponov na nedvoumen način potrdil svoje sposobnosti, ko je ušel iz glavnine in začel silno zasledovalno vožnjo za Casatijem, ki je tedaj že slutil svojo usodo. Toda ob tisti priložnosti je Battistini naredil tudi napako pri ocenjevanju moči svojih nasprotnikov. Svojo pozornost je namreč posvetil Venturelliju, katerega je imel za najbolj nevarnega. Ko pa se je zavedel svoje napake, je sprožil brez odlašanja ofenzivo.

Battistini je dejansko zmagal v tej dirki v vzponu od Ghisalla do Lecca, kjer je svoj zaostanek za Casatijem zmanjšal na minimum. Danes zjutraj pa je v individualnem kronovzponu z avtoriteto pustil za seboj vse ostale in prehitel Casatija za 33", ki so mu v drugem delu zadnje etape od Lecca do San Pellegrina zadoščale za zmago.

Na drugem mestu se je obdržal Casati, ki je svoje najboljše moči potrošil v solo vožnji proti Ghisallu, v zadnjem delu dirke pa je bil žrtev svojih prejšnjih pretiranih naporov.

Tretjeplasirani Venturelli je potrdil, da ni v najboljši fizični kondiciji. V II. etapi je preživljal krizo. Potem se je zdelo, da jo je prebolel, toda v etapi od Strese do Lecca je izgubil zadnje možnosti za boljši plasma.

Vsi ostali so iztrosili skoraj vse svoje moči, a so mnogo prispevali k razgibanosti in pestrosti posameznih etap.

Zadnja etapa se je odločila v finalnem sprintu osmorice. Giusti, Brugnani in Cioni so vozili skoraj vso etapo izven skupine, toda prav v bližini cilja so jih dohiteli Venzella, Brasolin, Zocca, Becchi, Ippoliti in Guarguaglini. 200 metrov pred ciljem je ušel Vanzella in si priboril zadnjo etapno zmago.

Od 84 kolesarjev, ki so startali v Trstu, jih je prišlo na cilj 65.

Vrstni red vzpona Lecco Barzio (15 km) v prvi poletapi VII. etape:

1. Battistini (Lig.) 30'48" (p. h. 29.220 km), 2. Venturelli (Em.) 31'07", 3. Pardini (Toskana) 31'11", 4. Ippoliti (Laz.) 31'18", 5. Sarazin (Jul. Ben.) 31'18", 6. Casati (Lomb.) 31'40", 7. Verucchi 31'53", 8. Pellicciari 32'18" 9. Marzaioli 32'28", 10. Susta 32'29", 11. Lancioni 32'32", 12. Pedemonte 32'36", 13. Vignolo 32'39", 14. Micheli 32'54", 15. Litrico 32'55", 16. Milesi 33'01", 17. Becchi 33'04", 18. Sfregola 33'12", 19. Giusti 33'16", 20. Jacovella 33'22".

Vrstni red v drugem delu zadnje etape Lecco - S. Pellegrino (100 km):

1. Vanzella (Ben.) 2.15'12" (p. h. 44.378 km), 2. Becchi (Em.), 3. Brasolin (Severovzhod), 4. Ippoliti, 5. Zocca, 6. Brugnani, 7. Guarguaglini, 8. Cioni vsi s časom zmagovalca, 9. Rossi (Toskana) 2.15' in 27", 10. Canale, 11 Liviero, 12. Zaimbro, 13. Pardini, 14. Verucchi, 15. Milesi, 16. Verginella (Jul. krajina), 17. Tommasin, 18. Cerbini, 19. Rimondi, 20. 30 kolesarjev med katerimi tudi Battistini in Casati.

KONCNI VRSTNI RED:

1. Battistini (Lig.) 26.21'46", 2. Casati (Lomb.) z zaostankom 33", 3. Milesi (Piem.) 2'35", 4. Pardini (Tosk.) 4'23", 5. Pelliciari (Em.) 4'53", 6. Venturelli 4'58", 7. Giusti 6'10", 8. Zaimbro 6'58", 9. Verucchi 7'19", 10. Sarazin (Trst) 7'24", 11 Ciulli 26.29'19", 12. Pifferi 26.30'20", 13. Vignolo 26. 31'30", 14. Simonetti 26.33'44", 15. Marzaioli 26.33'52", 16. Iacovella 26.34'36", 17. Ippoliti 26.34'39", 18. Bernardelle 26.35' in 11", 19. Vanzella 26.35'50", 20. Zanchetta 26.36'23" itd.

—«»—

Pokal velesejemskih mest

Beograd - Lousane 6:1

BEOGRAD, 25. — V tekmi, veljavni za pokal velesejemskih mest, je včeraj reprezentanca Beograda premagala reprezentanco Lousane (Švica) z visokim rezultatom 6:1 (0:1). Gosti so prišli v vodstvo že v 2' igre, potem pa so z zaporno igro preprečili manevriranje jugoslovanske napadalne petorke. V drugem polčasu pa je reprezentanca Beograda zaigrala izvrstno, in sicer odlični vratar gostov je moral kar šestkrat kapitulirati. Najboljša pri Beograjčanih sta bila Mitič in Ljubo Ognjanović, ki je zamenjal poškodovanega Sekularca.

Gole so dosegli: v prvem polčasu v 2' Johnson (L.) v drugem polčasu v 5' Miloš Milutinović, v 13' in 18' Kostić, v 20' Mitič, v 22' Ognjanović in v 43' Milutinović.

* * *

BARCELONA, 25. — V prijateljskem srečanju je Barcelona FC premagala švedsko moštvo Djurgarrden s 3:2 (1:2).

Kaznovana nekorektnost

Na zgornji fotografiji je točno viden prekršek Tulissija nad Mazzolo, katerega je objel čez rame in mu preprečil start na žogo. Sodnik je ta prekršek igralca Triestine kaznoval samo s prostim strelom, ko pa je Tulissi zagrešil še večjo grobost nad Gallijem, ga je sodnik brez pomišljanja izključil. Posledica tega je bila, da je razsodiščna komisija FIGC diskvalificirala Tulissija za tri efektivne nedelje. In prav je storila, kajti nogomet ni in tudi ne sme postati rokoborba prestega sloga. Igralec, ki ni sposoben igrati korektno, naj da na nogometna igrišča. Zato leti je samo, da bi se ostel kurz proti nezdravim pojavom na igriščih obdržal in izvajal brez diskriminacij.

Včeraj popoldne na dirkališču Vigorelli

Robinsonova iztrgala Vissacovi svetovni rekord v enourni vožnji

Angležinja je prevozila 39.718 km in 80 cm
Neuspel poskus Vissacove

MILAN, 25. — Angleška kolesarska prvakinja Milly Robinson je danes popoldne na dirkališču Vigorelli v Milanu dosegla nov svetovni rekord v enourni vožnji, ki je doslej pripadel Francozinji Renné Vissac. Robinsonova je v eni uri prevozila 39.718 km in 80 cm, stari rekord Vissacove od lani pa je bil 38.596 km in 46 cm.

Robinsonova, kateri je asistiral bivši svetovni prvak v hitrostni vožnji Anglež Harris, si je pripravila časovno tabelo, ki je predvidevala čas 36"3/5 za en krog, kar bi ji omogočilo izboljšanje starega rekorda za 1280 m.

Prvih 5 km je Robinsonova prevozila v 7'16"2/5 s povprečno hitrostjo 41.246 km na uro. Svetovni rekord na tej dolžini ima Rusinja Sadova s časom 7'03"3/10. Toda v naslednjih krogih je Angležinja obdržala isti ritem in 10 km je prevozila v času novega svetovnega rekorda. Porabila je 14'44" in dosegla povprečno hitrost 40. 723 km na uro, medtem ko je dosedanji svetovni rekord na 10 km imela Rusinja Taranova s časom 14'45"1/10.

Na 15' je Robinsonova zabeležila čas 22'12"3/5 s povprečno hitrostjo 40.522 km, ki ne predstavlja svetovnega rekorda. Pač pa je dosegla nov svetovni rekord na 20 km s časom 29'47"4/5 in s povprečno hitrostjo 40.272 km. Stari rekord na 20 km je imela Rusinja Karkine s časom 30' 38".

V pol ure je Robinsonova prevozila točno 20 km, 124 m in 50 cm. Na 25 km je zabeležila čas 37'23"1/5 in povprečno hitrost 40.121 km, na 30 km pa čas 45'05"3/5 in povprečno hitrost 39.917 km na uro.

V tem trenutku je Robinsonova praktično že bila nova rekorderka. Čeprav je v zadnjem delu zaradi utrujenosti nekoliko popustila, je kljub temu znatno izboljšala stari rekord Vissacove.

Takoj za njo se je pojavila na tekmovalni progi tudi Vissacova z namenom, da Robinsonovi iztrga pravkar priborjeni naslov. Toda Francozinja danes očitno ni bila dobro razpoložena. Že do 5 km je zaostala za 19" za časom Robinsonove, do 10 km pa je njen zaostanek znašal že 1'22". Po 45'55" vožnje je Vissacova odstopila.

Jutri bo poskušala doseči nov svetovni rekord v enourni vožnji tudi Luksemburžanka Jacobs, ki je avgusta letos osvojila v Franciji svetovno žensko prvenstvo v cestni vožnji.

NOGOMET

Italija - Češkoslovaška v Genovi in ne v Florenci

RIM, 25. — Na sestanku izrednega komisarja FIGC s svetovalci Franchijem, Pasqualejem in Rognonijem je bilo sklenjeno, da bo tekma med Italijo in Češkoslovaško, ki je v programu za 14. dec. 1958, v Genovi in ne v Florenci, kot je bilo prej določeno. Razen tega so sklenili, da bo srečanje med reprezentancama Italije in Bolgarije (za igralce pod 23 letom) v Bologni in da bodo bolgarski zvezi predlagali, naj bi ta tekma ne bila v nedeljo 9. novembra pač pa že v soboto popoldne 8. novembra 1958.

V mednarodni koledar italijanskih reprezentanc so vključili tudi srečanje dilettantov Italije in Anglije, ki naj bi bilo novembra 1959.

TENIS

Dvoboj Italija - Filipini še vedno brez sedeža...

RIM, 25. — Italijanska teniška zveza ni dala še nobenega uradnega odgovora na povabilo filipinske zveze, naj bi bilo finalno medconsko srečanje med Italijo in Filipini za Davisov pokal v Manili. Pač pa je predsednik FIT De Stefani poslal osebni telegram nekemu filipinskemu teniškemu funkcionarju, v katerem vztraja na povoljni proučitvi italijanskega predloga, da bi bil dvoboj v Rimu.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Kino na Opčinah
predvaja danes 26. t. m. z začetkom ob 18. uri film:
«Poj mi dober dan žalost»
(Cantami Buongiorno tristezza)
Igrajo: GIACOMO RONDINELLA in MILLY VITALE

V nedeljo VIII. tradicionalno tekmovanje

Veterani v hitri hoji na progi Milje - Trst

Start ob 9. v Miljah, cilj okrog 10. ure v Ul. Donadoni

V nedeljo dopoldne bo na progi Milje - Trst VIII. tradicionalno tekmovanje veteranov v hitri hoji. Kot vsako leto, so organizacijo tega zanimivega in popularnega tekmovanja prevzeli neumorni športniki športnega kluba «Nuovo Bunker», ki so svojo nalogo dobro opravili, tako da bodo na startu res skoraj vsi najboljši specialisti in naši stari znanci iz prejšnjih let.

Tako bo med drugimi nastopil Brenioli, trikratni zmagovalec tekmovanja na 100 km, olimpijec, četrtoplasirani na evropskem prvenstvu itd.; Rivolta, večkratni italijanski prvak, trikratni zmagovalec na 10 km, dvakrat zmagovalec na Masarikovem tekmovanju v Pragi na 50 km, dvakratni zmagovalec na progi Praga - Mělnik itd.; Ercolani, Terconi, zmagovalec V. miljsko-tržaškega maratona in drugoplasirani na VI. maratonu, lanski zmagovalec Reglia, poleg teh pa še vrsta drugih, ki so navedeni v končnem seznamu. Glavni sodnik tekmovanja bo Fernando Altimani, eden izmed italijanskih pionirjev v hitri hoji.

Med tekmovalce bodo razdelili številne nagrade. Kateremu bo pripadla prva in največja, pa je še veliko vprašanje, ker so se na to tekmovanje vsi dobro pripravili.

Start bo v nedeljo dopoldne ob 9. uri v Miljah, prihod na cilj v Trstu v Ul. Donadoni (ogel z Largo Piccardi) pa okrog 10. ure.

Seznam udeležencev z navedbo let je naslednji:

Giorgetti (55), Gobbo (53), Ercolani (59), Rivolta (54), Brignoli (53), Zini (52), Bellemo (56), Rovatti A. (54), Rovatti L. (56), Cecchetto (54), Reglia (53), Gasperazzo (60), Terconi (53).

MIKULA LETIČ

INTERNATITIS

40.

Prevelik atentat na čitatelja bi bil, če bi tu objavil celotni sonetni venec. Ta bi bil v čast mogoče kakemu zborniku gostilničarjev in restavraterjev za dvig in pospesitev domačega gostinstva, tukaj pa bi zavzel preveč prostora. Le zaradi popolnosti kronike bom podal — kot vzorec — dva soneta. Kdor je literarno podkovan, bo na podlagi akrostiha «Kranjski klobasi» takoj spoznal, da gre za 10. in 11. sonet iz venca. Evo:

KRANJSKI KLOBASI

10. Okrasek mizi kralja je magari:
že davni naši knezi se mastili
so ž njo. Ji na način se oddolžili
res knežji so ti kavalirji stari:

Na nebu, ki z modrino ne skopari,
slovensko zvezdo v grb so si pribili,
ob strani pa klobaso so ovili
v obliki mesca, v polukolobari. —

Tak' spremljevalka več kot tisočletna
klobasa je slovenskega zemljana.
Za jezik slastna, za oko koketna,

prikupna, pristna in pravilno slana
prav vsakemu želodcu je prijetna;
bolanemu in zdravemu je hrana.

11. Bolanemu in zdravemu je hrana,
predvsem pa lačnemu. V mizeriji gine
zdaj duh, telo; in polnih skled spomine
mi zbuja domišljija razcefrana.

Klobasa z avreolo je obdana.
Po nji do zore, dokler dan ne mine,
v potokih lijem solze, v rekah sline...
Ah! Nedosežna je fatamorgana!

Pogum! Saj se obrača kolo sreče!
Sistem, ki danes kruto me mrcvari,
bo jutri strt; domov korak mi steče

h klobasi, ki me čaka s svoj'mi čari,
ki obožujem, ljubim jo goreče!
A kdor njo ljubi, ta se ne prevari.*)

Tako nam je dala banalna in prozaična «kuharija» končno prav lep in poetičen zaključek tega poglavja.

Naj se nihče temu ne čudi! Kajti na podlagi izkustev, pridobljenih v internaciji, sem prišel do globokega in svetega prepričanja: Če bi človeštvo imelo vsak dan trikratni obrok ljubečih pogledov, smehljajev, rokostiskov, objemov in poljubov in le bolj redko — ob posebnih, srečnih prilikah — kaj malega «za pod zob», potem bi bilo vesoljno svetovno slovstvo polno samih pečenk, čevapčičev in gulazev!!

In kot dokaz za to trditev dajem v premislek še naslednji stavek: Če bi bila Primicova Julja Prešernova zakonska žena, ne bi mi Slovenci imela slavnega sonetnega venca...

PLAVKE

Kakor je razvidno iz prejšnjega poglavja, smo večkrat vzdihovali po kurji juhi. Vse naše vzdihovanje pa je bilo zaman. V Corropoliju se je kokoš lahko dobila in razmeroma poceni, v Casoliju pa ne. Cene so tu tako visoke, da je kokoš res luksus. Zraven tega smo omejeni v svobodi, tako da s kmetom prav težko prihajamo v stike.

Letos spomladi se je sreča obrnila. Prišle so «plavke», in kdor je hotel, je lahko za mal denar imel kokoš in z njo kurjo juho.

V Casoliju je namreč med kurami izbruhnila neka kuga; začele so crkavati. Navidezno zdrava kokoš je nenadno obležala, roža ji je postala temna in v nekoliko urah je žival crknila. Vrat in glava sta ji bili sivomodri. Od tod ime «plavka».

Čast, da je «plavke» odkril in jim takoj tudi dal primerno ime, gre Antonu Žetku iz Laz pri Senožečah. Nekega dne je v bližini taborišča našel crknjeno kokoš na kupu smeti. Očitno je bila odvržena. Z zanimanjem si jo je ogledal in ugotovil, da je še čisto sveža. Da bo bolj gotov, je priklical svojega prijatelja Gaja Zubčiča. Ta je motril kokoš bolj z lačnimi očmi nego z veščimi očmi in dejal:

— Bogami, dobra je!

— Al' jo č'va? — je vprašal Žetko.

— Zašto ne? Cigani bi je sigurno pojeli. A mi smo isto tako ljudi kao cigani.

Gajeva logika je Žetka prepričala. Pozneje mi je sam pripovedoval:

— Zdelo se mi je, da sanjam. Pomisli: Celo kokoš, dobro rejeno in mastno, sem držal v rokah. V sanjah človek včasih najde denar in gleda, če ga je še kaj. Najde ga še in še. Tako približno se je godilo tudi meni in Zubčiču: Nekoliko sva pogledala naokrog in našla sva še dve kuri in enega kunca. (Tudi kuncev se je kuga lotila). Saj pravim: Bilo je kakor v sanjah. Eno kokoš sva stlačila v lonec za juho, ostali dve in kunca sva zrezala v gulaž.

— Vse naenkrat?

— Kaj pa? Zraven sva skuhala približno dva kilograma pašte. Imenitna jedača je bila.

— In sta vse pojedla?

— Vse. In vsak dva litra vina sva popila. Moram pa reči, da sva bila posteno sita. Imel sem občutek, da sem dober za ves teden.

— Pa so bile kokoši dobre?

— Dobre, dobre! Učil sem se mesarstva in poznam meso. Ko bi ljudje vedeli, kaj vse se drugače poje in zraven drago plača! «Plavki» je treba odrezati glavo, vse drugo je zdravo. Da bi le trajala nekaj časa ta kuga! Jutri zjutraj bom šel spet gledat, če kaj najdem.

Ker nisem mogel verjeti, sem se obrnil še na Gaja Zubčiča. Potrdil mi je isto in končal:

— Bogami! Fina je ova bolest! —

Dobrih 14 dni sta Gajo in Žetko imenitno živela: vsak dan sta imela kokoš na mizi. Našla sta tudi mnogo posnemalcev.

Za to stvar so zvedeli kmetje v okolici in začeli so nam nositi «plavke» v taborišče. Prav poceni so jih dajali: Za še živo kokoš so zahtevali 10 lir, za crknjeno 5 lir. Če si se znal dobro pogajati, so še popustili.

Nekaj časa so se zdaj nepretrgoma vrstile kokošje pojedine. Ker je kokoš jed, ki kliče vino, in ker v Casoliju vina ne manjka, je bilo tudi veselje primerno in splošno. «Živele plavke!» se je razlegalo dan na dan, «živela kokošja smrt!»

Tone Rupnik se je celo navdušil in skoval pesmico na «plavke». Ne gre za to, če se je pesem posrečila ali ne; gre za dejstvo. Kdor pozna dobrodušnega Rupnika, ki je vse svoje življenje le meril in tehtal v trgovini, bo znal oceniti, kako važen pojav so bile «plavke».

(Nadaljevanje sledi)

*) Piščeva opomba: *Sonetni venec je presneto sitna in zamotana zadeva. Treba je najti precejšnje število enakih rim, katere morajo biti — po strogih pravilih — vse «ženske», pesnitev mora seveda imeti primeren in zaokrožen smisel, in akrostih v magistralu, ki je skoro obligaten, nalogo še znatno otežuje. V svojih zapiskih iz internacije sem našel tole opazko: «Sonetni venec ni lahko delo. Zmore ga samo dobro rojen pesnik ali pa slabo rejen interniranec.»*

Prilika kaže, da se vsak Slovenec, ki čuti kako veliko hrepenenje, usede v tih kotiček in — zbiksa sonetni venec. V tem pogledu imamo Slovenci absolutno svetovno prvenstvo: Noben narod na svetu nima toliko sonetnih vencev kakor mi. Jaz sam jih poznam pet: Prešeren — ljubezensko hrepenenje; Stritar — isto; Josip Napotnik — hrepenenje v pregnanstvu; Fran Jeruc — isto; ter moja klobasa (kranjska). Slovstveni zgodovinarji trdijo, da jih je še več. — Pa naj kdo reče, da nismo velik narod!